

## MERKUR

### MERKURJEVA PRAVLJIČNA DEŽELA

Gorenjski sejem

od 30. 11. do 4. 12.

Vabiva Janko in Metka



str. 2

Prizadeti so najnižji plačilni razredi

str. 5

V omami hašiša, "trave" in LSD

**ljubljska banka**  
Gorejska banka Kranj

**GORENJSKI BANKA FORMULA PRIHRANKA**

## Avstrijci protestirajo, mi le preklinjamo

Minuli konec tedna se je na vseh naših višjeležečih smučiščih začela letošnja smučarska sezona. Prekrasno vreme je privabilo prve smučarje, mnogi pa so izračunali, da jim družinski proračun letos ne bo dopustil smučarskih užtkov. Za otroke bodo že privarčevali, da si bodo med počitnicami lahko privoščili nekaj dni na snegu, sami pa bodo doma lahko le preklinjali čez splošno draginjo in draginjo smučarskih vozovnic. Da bi dali skoraj tri tisočake za dan smučanja, je za mnoge družinske proračune z dvema otrokoma pač nedosegljiv strošek. D Teško bi vso krivdo za drage smučarske vozovnice prevalili na naše žičničarje, ki komaj shajajo s stroški nujne prenove, plačila elektrike, plačila delavcev. Ker so jih v kot postavile tudi zadnja leta s snegom skromne zime, pač morajo zaslužiti. Da bodo lahko preživeli in spet opravili najnujnejša dela. Lahko bi iskali tudi druge krivce, ki bi morali pomagati žičničarjem. Naprimer turistično gospodarstvo. Pa kaj, ko tudi ti nimajo denarja ni-

ti za plačilo elektrike in telefona, kaj šele za razvoj.

Zanimive vesti pa smo pred kratkim dobili iz avstrijskih smučišč. Mnoge smo letos preuredili in temu primerno postavili tudi nekaj višje cene. Toda avstrijski smučarji so se uprli - češ, da štiričlanska družina za dan smučarije porabi petino mesečne plače - to pa je neznosno. Smučarji so odločeni, da v svojih zahtevah za nižje cene smučarskih vozovnic ne popustijo, tako da bo te dni problematiko smučarije (avstrijskega, radi pa rečemo, da tudi našega nacionalnega športa) prišla pred avstrijski parlament...

Pri nas o protestih seveda nihče ne razmišlja - vajeni smo pač draginje in tega, da se vsak mesec odrekamo vsemu, kar ni najnujnejše. Edino, kar nam ostaja, je, da (bolj ali manj glasno) preklinjamo in se jezimo. V prihajajoči zimi pač na žičničarje. ● V. Stanovnik



## Podelitev Prešernovih priznanj

Kranj - S podelitvijo malih in velikih Prešernovih plaket v kranjski občini vsako lepo počastijo spomin na obletnico rojstva Franceta Prešerna. Slovesna podelitev bo drevi v konferenčni dvorani kranjske Gimnazije. Priznanja, dve Veliki in štiri Male plakete bo podelil predsednik skupščine občine Kranj Vitomir Gros. Prireditelj bo pospelil recital Sila spomina, v katerem sodelujejo Talijini ljubitelji Kieselsteinski ter kitarški duo Mateja Blaznik in Boštjan Soklič. Gost večera pa bo dubrovniški pesnik in prevajalec Prešernovih pozij Luko Paljetak. ● L. M.

## Seja vlade za zaprtimi vrati

Ljubljana, 1. decembra - Na nedeljski seji Izvršnega sveta Slovenije so ponovno razpravljali o povišanju starostne meje za odhod v pokoj. Vlada je sklenila, da v predlogu besedila zakona ne predlaga odložitve uresničevanja povišane starostne meje za pet let, temveč naj se ta doba začne postopoma povečevati leta 1993. To pomeni, da bodo morali delavci leta 1998 ob izpolnjeni delovni dobi (40 in 35 let) izpolnjevati tudi starost 58 in 53 let.

Govorili so tudi o napovedani stavki cestnih prevoznikov, ki je bila do začetka vladne seje sicer že odpovedana. Vseeno so zadožili komisijo pod vodstvom ministra Marjana Krajnc, naj prouči zahteve in ukrepa. Na seji so člani vlade slišali tudi oceni Lojzeta Peterleta in dr. Dimitrija Rupla o pravkar minule obisku v Kanadi. ● D. Ž.

## GORENJSKI GLAS

### Vloge bo treba dopolniti

Kranj, 1. decembra - Kot smo izvedeli na odseku za premoženjsko pravne zadeve sekretariata za občno upravo občine Kranj, je bilo doslej vloženih 468 vlog za vrnitev na različne načine odvzetega premoženja, po izidu zakona o denacionalizaciji (zakon naj bi v Uradnem listu izšel v petek) pa jih pričakujejo še približno sto. Med prispelimi vlogami se jih 73 nanaša na zaplembe, 66 na zemljišča odvzeta po agrarni reformi, 103 ob arondacijah, 23 ob nacionalizacijah gospodarskih podjetij in 49 za nacionalizirane zgradbe in stavbna zemljišča. Šele zakon bo natančneje določil, kaj mora vloga za svojo popolnost vsebovati, jasno je že, kot nam je povedala referentka Nada Koder Štrakelj, da bodo potrebni zemljiški in katastrski izpiski (s celotno lastniško "zgodovino"), odločbe oz. drugi akti, po katerih je bilo premoženje odvzeto ter potrdilo o državljanstvu. Sklenili so, da bodo vse vlagatelje, po izidu zakona obvestili o potrebnih dopolnitvah vloženih zahtevkov.

Med doslej prispelimi zahtevki za denacionalizacijo so najzanimivejši zahtevki za vrnitev nekaterih podjetij: IBI, Zvezda, Tekstilindus, Oljarica, ter nekaterih večjih posesti oz. gradov: Brdo, Strmol in Turn v Predvoru. Zakon o denacionalizaciji določa, da se objekti, ki so v uporabi za protokolarne namene ne vračajo (izplačana bo torej odškodnina), pa tudi sicer bi imel Aleksander Karadordevič, ki zahteva vrnitev Brda, težave pri dokazovanju slovenskega državljanstva... ● S. Ž.

### Simbolična vrnitev zamolčanega pesnika

Kamnik, 30. novembra - S sobotnimi slavnostnimi prireditvami so Kamničani zaključili spominske dneve ob 70-letnici pesnika Franceta Balantiča. Dolga leta uradno pozabljeni in odrivani pesnik, je bil tokrat deležen vseh časti slovenske kulturne javnosti. Spominsko mašo je vodil metropolit dr. Alojzij Šuštar, sledila je slavnostna akademija, spomenik - delo kiparja Draga Tršarja - pa je odkril slovenski kulturni minister dr. Andrej Capuder. Spomenik je sestavljen iz granitnega podstavka, žganega lesenega oboka, na katerem so bakreni plameni in pesnikovega portreta, ki je po mnenju ljudi, ki so s pesnikom delili mladost, izredno dognan. Kipar Drago Tršar je s svojim delom želel pričarati tudi vzdušje tistega časa in ne samo glavo pesnika, kar mu je izredno uspelo. ● M. P., foto: J. Cigler

### Zasoljene ceste

Kranj, 1. decembra - Če se bomo po gorenjskih cestah to zimo varno vozili, bo odvisno predvsem, kako milo radodarna bo oziroma, če bo približno takšna, kot je bila lanska. Pravzaprav bi morala biti celo milejša, če drži izjava predstavnika Republiške uprave za ceste na torkovem posvetu predstavnikov gorenjskih komunalnih služb in občinskih upravnih organov ter Cestnega podjetja Kranj v Naklem.

Denarja to zimo ne bo prav nič več. Nasprotno, ocena je, da smo lani v Sloveniji porabili veliko preveč soli za ceste. Sol je postala prevelik strošek in z njo po cestah to zimo ne gre razmetavati. Preveč zasoljeno je postalo zimsko posipanje cest, pa čeprav "cestarji" ocenjujejo, da ni šlo za nič drugega, kot za varnost voznikov.

O kalcijevem kloridu se bodo Gorenjci lahko tudi to zimo samo pogovarjali. Menda niso edini v Sloveniji, in šele prihodnje leto lahko upajo na eno takšno postrojenje. Če ga imajo na Koprskem, potem je treba vedeti, da ga nimajo niti na Celjskem, kjer kalcijev klorid delajo. Tudi za Celjane je zadeva predraga.

Cestarji na Gorenjskem bodo tudi to zimo nenazadnje lahko zadovoljni, če bodo s svojo povprečno devet let staro mehanizacijo, ki je imajo dovolj, zdržali brez cestnih zapor. Predvsem pa bo njihova stvar, če bodo v Škofji Loki vključili cesto proti Železnikom pri pluzenju v prvo prioriteto, če v Gorenji vasi ali v Soteski proti Bohinju ne bodo obrnili plugov. Ti odseki, in še nekateri so na Gorenjskem, po razrezu iz pisarn Republiške uprave za ceste sodijo v drugo prednostno vrsto pluzenja. Razlaga pa je dnevni promet na njih; ne pa morebitni zastoji v gospodarstvu, šolstvu, zdravstvu... Sicer pa je veliko pomembnejša tudi gradnja novih cestnih koridorjev, kot pa varen promet na 540 kilometrih avtomobilskih, magistralnih in regionalnih cest na Gorenjskem. Da o lokalkah sploh ne govorimo. ● A. Žalar



Kranj, 29. novembra - Kranjskim družinam, ki so ponudile gostoljubje beguncem s Hrvaškega, so ob koncu tedna razdelili zavoje z živili in higienskimi potrebščinami. Te predmete so zbrali na pobudo kranjskega odbora za pomoč Hrvaški in beguncem v nekaterih živilskih prodajalnah. Tam so namreč ves mesec november stale kosare, v katere so kupci lahko odlagali nakupljeno blago za begunce. Čeprav gre tudi našim ljudem že slabo in si težko privoščijo večje nakupe, so se dobrodelni akciji solidarno odzvali. - Foto: J. Cigler



Naklo, 1. decembra - Medtem ko so se nogometaši Živil Nakla uspešno poslovili od domačih navijačev (takole je Andrej Jošt postal žogo v mrežo in zagotovil zmago 3:1), so smučarke, smučarji in skakalci začeli letošnjo sezono. Kljub temu da prvih priložnosti v svetovnem pokalu niso najbolje izkoristili, pa bo priložnosti za izboljšanje rezultatov do pomladi še veliko. Spomladi, v začetku marca, pa začnejo drugi del prve državne lige spet nogometaši. V. Stanovnik, foto: J. Cigler



**RODEO NEWS**

DISPLAY  
v centru Kranja  
Naročila tel.: 325-534

**HALO ORLI**  
216 288

**GORENJSKI GLAS**  
**MALIOGLASI 217 960**

## ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR

MIHA NAGLIČ

## Evropsko cvetje v jeseni

Če bi hoteli z nekaj potezami zarisati portret stare Evrope, bi jih vlekli takole: temeljno črto njene zgodovine bi potegnili od jugovzhoda proti severozahodu, od Male Azije čez Grčijo in Rim v zahodno, atlantsko Evropo; od te se v času razdvojitve rimskega imperija odcepi vzhodna linija, ki se najprej ustali v Bizancu (drugi Rim), kasneje pa se pred Turki zavleče do Moskve (tretji Rim); premikanje po teh dveh smereh in nasprotje med njima ob notranjih spodbujajo še zunanji "dražljaji", napadi in vdori z juga in z vzhoda. Omenimo za primer perzijske napade na Grčijo, vdore barbarov v Rim, Avarov v Panonijo (pred katerimi se Karantanci 745 zatečejo po pomoč k Bavarcem in izgubijo svojo samostojnost), Arabcev na Iberski polotok, Mongolov v Rusijo in Turkov na Balkan. Seveda ne smemo zamolčati, da Evropa ves ta čas in vse bolj napada in osvaja tudi sama. Spomnimo se le Aleksandra Velikega, pa rimskih zavojevanj, križarskih vojn in kolonialnih osvajanj. Po vseh teh puščicah, ki vdirajo od zunaj ali silijo navzven, bi prišlo na vrsto senčenje, s katerim bi ponazorili notranja nasprotja na stari celini. Ta je bila ves čas v znamenju imperijev: eni se rojevajo, drugi izginjajo, stalne so le vojne med njimi. Posebej mogočni so pretresi, ki jih v novem veku povzročita reformacija in francoska revolucija.

Se huje pa je v našem stoletju. Prva svetovna vojna je v znamenju obračuna starih in novih imperijev; ruski, avstroogrski in turški propadejo, na njihovih ozemljih nastanejo številne nove države, ruski pa se preoblikuje v Sovjetsko zvezo. Nemci in Italijani nato poskusijo še enkrat in zapletejo Evropo v drugo svetovno vojno, ki izčrpa vse po vrsti; okrepijo se pravzaprav samo Američani in Sovjeti. V desetletjih po vojni si zahodna Evropa neverjetno opomore in se preobrazi v Evropsko skupnost, sovjetski imperij pa se notranje razkroji in začne 1989 razpadati. Problem je zdaj v tem, da imamo na evropskem vzhodu porušeno ravnovesje in položaj, iz katerega lahko nastane kak ducat ali celo več novih držav, na zahodni strani pa izredno uspešni model ES, s katerim se načelno vsi strinjajo, vprašanje pa je, kako ga uporabiti za dejansko rešitev problemov na vzhodu.

Laboratorij, v katerem je drobljenje preživelega najbolj intenzivno in v katerem ga opazujejo in spodbujajo še od zunaj, je prav bivša Jugoslavija. Država, ki je bila v versajski Evropi (1918-39) člen v varnostni verigi okrog Nemčije, v jaltski (1945-89) pa nekakšen čep med blokoma, je zdaj le še vneto slepo črevo Evrope. Poklicani in nepoklicani se sprašujejo, kako bi ga zdravili: počasi (z mirovnimi prizadevanji in pogajanja) ali operativno (z vojaškim posegom) - obkraj seveda ob možnosti, da pacient umre. Iskanje rešitve je to pot še posebej odgovorno, ker bo v primeru, da jo bodo našli, veljala kot model za druge, čeprav ne tako akutne primere.

Sila nevarna je "rešitev", kakršno vsiljuje Srbija: okupirati narodnostno mešana ozemlja, z njih pregnati "tujerodni element", poklicati modre čelade in čez nekaj let na teh etnično očiščenih območjih izvesti plebiscit! Če bo OZN res poslala mirovne sile, bo s tem priznala status quo - srbsko zasedbo ozemelj, ki jih Hrvaška ne bo več videla. In če bo takšna "rešitev" model, potem se vzhodni Evropi in vsem, ki nanjo mejijo, obetajo črni časi. Nasilnega spreminjanja meja se ne sme dopustiti. Za ES in OZN je bila problematična že samovoljna osamosvojitev Slovenije, ki jo kaznuje z odlaganjem priznanja; potemtakem bi morala bolj radikalno reagirati na srbsko agresijo!

Evropa imperijev je za nami in h koncu gre tudi druga pomlad narodov, osamosvajanje "nezgodovinskih" narodov zamudnikov. Vprašanje pa je, kako le-to dovršiti tako, da ne bo novih vojn? Če bodo velike imperije zamenjali mali (kakršen je velikosrbski) in če bodo morali tudi drugi narodi plačati za samostojnost hrvaško ceno, potem je do tolikanj opevanega skupnega evropskega doma še daleč. Da o evropski pomladi ne govorimo; bomo previdni in ji recimo raje kar - cvetje v jeseni.



## Pekova sindikata ugotovljata

## Prizadeti so najnižji plačilni razredi

Plače naj bodo take, kot je zapisano v kolektivni pogodbi

Tržič, 26. novembra - Nekaj dni že potekajo pogajanja med Svobodnim in Neodvisnim sindikatom Peka ter vodstvom tovarne glede dviga osebnih dohodkov, da bi se osnove čim bolj približale kolektivni pogodbi. Dosežene so 80-odstotne izhodiščne plače, cilj obeh sindikatov pa je dosega 100-odstotnih osebnih dohodkov po kolektivni pogodbi in usklajevanje tarifnih razredov.

Vodstvo tovarne je predstavnikom Neodvisnih in Svobodnih sindikatov prikazovalo težave, zaradi katerih pač ni mogoče čez noč izplačevati osebnih dohodkov po sprejeti kolektivni pogodbi. Vzroki so znani: zaprt trg na jugu, zmanjšanje izvoza na Vzhod, splošno dvigovanje stroškov proizvodnje. Vendar osebni dohodki se počasi, a vztrajno višajo, čeprav je tudi res, da doseganje 80-odstotne višine osebnih dohodkov po kolektivni pogodbi pomeni le zajamčene osebne dohodke. Najbolj prizadeti so delavci med 17. in 27. tarifnim razredom. To bodo morali v Peku čim prej urediti v zadovoljstvo delavcev.

Liberalna stranka predlaga vsaj privatizacijo malih podjetij

## Privatizacija malih podjetij lahko pospeši proces

Kranj, 2. decembra - Ob znani blokadi pri sprejemanju lastniške zakonodaje v slovenskem parlamentu, ko Zbor združenega dela v strahu pred preglasovanjem nikakor neče uvrstiti zakona o lastniški preobrazbi na dnevni red, je glavni odbor Liberalne stranke poslancem predlagal osnutek zakona, s katerim bi lastninjenje izvedli vsaj v malih podjetjih. Da bi o tem izvedeli kaj več, smo povprašali Vitomirja Grosa.

»Ko smo v Liberalni stranki ugotovili svojevzrčno blokado sprejemanja lastniške zakonodaje, smo se odločili, da predlagamo segmentno privatizacijo za mala podjetja. Podobno kot za POZD-e - privatizacija le-teh je v glavnem že izvedena - smo zato pripravili osnutek zakona, po katerem bi bilo mogoče ta del gospodarstva lastniniti. Primer privatizacije dela družbenega pre-

moženja je tudi stanovanjski zakon s tem, da mi ocenjujemo, da je sprejet način slab. Zakon smo predložili v redno skupščinsko proceduro in dosedanji odmevi kažejo, da ne bo bistvenih odpora niti pri poziciji niti pri opoziciji. Bili so le pomisleki, da morda s tem predlogom ne rušimo vladnega predloga. Po našem mnenju temu ni tako, saj se naš predlog vključuje v koncept vlad-

novi tudi Neodvisni sindikat, ki pa ima šele okrog 140 članov. Članstvo enega in drugega se bo seveda spreminjalo glede na delo in učinkovitost.

Očitno je, da si bo Neodvisni sindikat moral še izboriti svoje mesto in članstvo. Trenutno bije svoj boj skupaj s Svobodnim sindikatom za 100-odstotno doseganje osebnih dohodkov delavcev po kolektivni pogodbi, še posebej pa si prizadeva za pravilno točkovanje tehnoloških presežkov. Iz tovarne naj prvi grede ljudje, ki imajo doma kakršnokoli socialno varnost in naj delovna mesta pustijo delavcem, ki so čisti proletarji, poudarjajo. Vodstvo naj bo pošteno z invalidi, z delavci v bolniškem staležu, delavkami na porodniškem dopustu. Zavzema se, da bi tovarniška tiskarna osta-

la sestavni del tovarne, namesto da se privatizira, saj jo nujno potrebujejo, le bolj racionalno bi se morali obnašati. Kritično gledajo tudi na nakupe novih dragih avtomobilov za vodstvo, na odhajanja na službena potovanja v tujino ob petkih in podobno. Najbolj pa jih boli odpoved delovnega razmerja njihovih predsednic, ki ima vendar predsedniško imuniteto.

»Borili se bomo za vsakega delavca, ki mu grozi prenehanje delovnega razmerja ali čakanje na delo doma, posebej še za naše člane,« poudarja sekretar Neodvisnega sindikata Peka Boris Leban, odločen, da bo prav s svojim izrazitim zavzemanjem za pravice delavcev število članstva v svojem sindikatu kmalu močno dvignil. ● D. Dolenc

nega lastninjenja. Po ocenah bi tovrstno lastninjenje zadelo približno 7 odstotkov družbenega premoženja v gospodarstvu, seveda pa je število podjetij, ki bi se na tak način privatizirala, znatno večji.

Osnovno vodilo pri sestavi zakona je bilo, da je potrebno družbeno lastnino - torej nikogaršnje lastnino - privatizirati glede na njen nastanek. Prvo prioriteto imajo nekdanji - razlašeni lastniki, tem sledijo morebitni posojilodajci, nato pa zaposleni. Po našem mnenju bi zaposleni lahko dobili največ 44 odstotkov vrednosti družbenega kapitala, najmanj 10 odstotkov pa bi obvezno moralo na javno prodajo. To je izrednega pomena tudi zaradi pravilnega ugotavljanja vredno-

sti podjetij. Kupnina naj bi šla v razvojni sklad za pospeševanje malega gospodarstva, s čimer bi dosegli tudi pravilno uporabo tako zbranega kapitala: za pospešitev razvoja s kvalitetnimi razvojnimi programi.

Ob koncu bi rad poudaril, da smo v Liberalni stranki tudi pri pripravi tega predloga izhajali iz našega prvotnega (že starega) predloga, da je potrebno, če bodo vsi poskusi privatizacije propadli, družbeno premoženje razdeliti vsem državljanom. Predlog za privatizacijo malih podjetij je le vmesna stopnja, ki vsaj tako upamo, lahko pospeši tudi proces lastninjenja srednjih in velikih podjetij, v nasprotju pa je razdelitev edina prava in pravična pot. ● S. Ž.

Si socialisti upravičeno lastijo stavbo na Gorenjski 25?

## Občina je vložila tožbo

Stranke predlagajo, da bi stavba prešla v občinsko last.

Radovljica, 29. novembra - Radovljiški liberalni demokrati so že pred časom izrazili nezadovoljstvo nad tem, da si kolegi iz socialistične stranke lastijo stavbo na Gorenjski cesti 25, v kateri so prej delovale družbenopolitične organizacije, po volitvah pa politične stranke, ter Svobodni sindikati in Zveza združenih borcev. Stranke (LDS, Demos, SDP) ter sindikati in borci so zato na septembrskem zasedanju radovljiške občinske skupščine dali pobudo, naj Javno pravobranilstvo Gorenjske prouči njihovo zahtevo po tem, da naj stavba preide v občinsko last.

Hiša na Gorenjski cesti 25 je bila do 1961. leta last dr. Šarca, potem pa so jo odkupili za občinske potrebe. V kupoprodajni pogodbi so podpisani predstavniki občinskega komiteja ZKS, občinskega sindikalnega sveta in občinskega odbora SZDL. Občinski upravni organ jo je 1964. leta vknjižil na klub gospodarstvenikov, dve leti kasneje pa so stavbo prepisali na občinski odbor SZDL. Pozneje so ji doizdali prizidek, denar za to pa je prispeval občinski proračun.

Stranke, sindikati in borčevska organizacija ugotavljajo, da socialistična zveza za stavbo "ni trošila ne svojega denara ne znoj" in da je zato logika, po kateri bi si lahko lastila stavbo, precej dvomljiva. Zastavlja se jim tudi vprašanje, ali je socialistična stranka pravni naslednik nekdanje socialistične zveze oz. "izključni nosilec privilegija SZDL". Tako se sprašujejo predvsem zato, ker je mnenje, ki izhaja iz pravne prakse, takšno, da premoženje prejšnjih družbenopolitičnih organizacij z dnevom vpisa novih organizacij v register političnih organizacij postane last družbenopolitične skupnosti, ki v skladu z zakonom o političnem združevanju zagotavljajo strankam materialne in druge možnosti za delo. Socialistična stranka je na takšne pomisleke liberalnih demokratov in drugih političnih strank "odgovorila", da so jim prostori na razpolago po ceni deset mark za kvadratni meter in še to le pod pogojem, če se ne bodo pojavili boljši ponudniki.

Javno pravobranilstvo Gorenjske je na pobudo radovljiških političnih strank, sindikalne in borčevske organizacije odgovorilo, da se strinja z njihovim mnenjem, da socialistična stranka ni pravni naslednik socialistične zveze. Poudarja pa tudi, da politične stranke niso družbenopravne osebe in da se za družbeno premoženje, ki ostane brez prevzemnika, po zakonu kot imetnik vknjiži občina. Ker je radovljiška socialistična stranka tudi v zemljiški knjigi spremenila vknjižbo in prenesla uporabo stavbe z nekdanje SZDL na socialistično stranko, je Javno pravobranilstvo Gorenjske v imenu radovljiške občine (in po sklepu občinske skupščine) že vložilo tožbo. Sodišče naj bi ugotovilo, ali si socialisti upravičeno lastijo stavbo, pa tudi to, ali je bil vpis v zemljiško knjigo veljaven ali ne. ● C. Zaplotnik

Socialdemokratska stranka Radovljica

## Gost dr. Janez Drnovšek

Radovljica, 3. decembra - Gost socialdemokratskega večera, ki ga prireja občinski odbor Socialdemokratske stranke Slovenije v Radovljici, bo tokrat dr. Janez Drnovšek, redki slovenski politik, ki ga v Sloveniji priznavajo kot enakovrednega partnerja. V pogovoru boste zvedeli marsikaj o zapletih pri mednarodnem priznanju Slovenije in njenih aktivnostih. Pogovor bo v četrtek, 5. decembra, ob 18. uri v hotelu Grajski dvor v Radovljici. Vljudno vabljeni. Vstop bo prost! ● J. K.

Prodaja družbenih stanovanj

## Stanovanja tudi graditeljem?

Eden od kupcev družbenih stanovanj je hišo "prodal" mami.

Radovljica, 1. decembra - V radovljiški občini še ni znano, ali bodo občinska družbena stanovanja lahko kupili tudi tisti imetniki stanovanjske pravice, ki gradijo hišo.

Izvršni svet je sicer že v začetku novembra (začasno) sklenil, da občina z njimi ne bo sklepala kupoprodajnih pogodb, vendar je zaradi nekaterih nejasnosti v zakonu in različne dosedanje prakse zaprosil za mnenje republiko ministristvo za urejanje prostora in varstvo okolja. Ker ministristvo še ni dalo pojasnila, radovljiški izvršni svet tudi na seji v ponedeljek ni mogel o tem dokončno sklepati. Časa za odlašanje pa ni več veliko: večina je namreč vložila zahtevo v začetku novembra, tako da bo enomesečni rok za sklepanje pogodb kmalu potekel.

Doslej je za odkup družbenega (občinskega) stanovanja zaprosilo sedem imetnikov stanovanjske pravice, ki gradijo hišo, med njimi tudi eden, ki je 8. novembra vložil zahtevo za odkup, teden kasneje pa je v bojazni, da družbenega stanovanja ne bo mogel odkupiti, stanovanjsko hišo prodal mami in za to plačal več kot 68 tisoč tolarjev prometnega davka. Se mu bo prenos lastništva in "nalozba v davke" splačala? Če bo izvršni svet na podlagi mnenja ministristva začasni sklep preklical, bo stanovanje lahko kupil, čeprav prej ne bi prodal hiše. Če pa bo sklep obveljal, bo kljub prodaji imel precej težav, kajti v pristojnem občinskem upravnem organu ocenjujejo, da gre za le za navidezno prodajo. ● C. Z.

Socialdemokratska stranka Jesenice

## Pogovor carinikov z direktorji

Jesenice, 3. decembra - Socialdemokratska stranka Jesenice bo organizirala v četrtek, 5. decembra, ob 17. uri v dvorani jeseniške skupščine posvetovanje o carinski zakonodaji in postopkih. Na pogovoru bodo sodelovali direktor Carinske uprave Slovenije Franc Košir, upravnik jeseniške carinarnice Miha Stojan in njuni sodelavci. Vabljeni so direktorji jeseniških in gorenjskih podjetij ter vsi, ki imajo opravka s to problematiko oziroma jih to zanima. Posvetovanje bo zanimivo tudi zato, ker bo govora tudi o organiziranju brezcarinske cone na Jesenicah. ● J. K.

## Seja zborov občinske skupščine

Jesenice, 2. decembra - V sredo, 4. decembra, bodo na Jesenicah seje vseh treh zborov skupščine občine Jesenice, na kateri bodo med drugim obravnavali tudi predlog za razrešitev člana izvršnega sveta, predlog za razrešitev in imenovanje predstojnika upravnega odbora, predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o proračunu občine Jesenice za leto, osnutek dogovora o usklajevanju davčne politike v prihodnjem letu in analizo ukrepov na področju gospodarstva v občini Jesenice s predlogi novih ukrepov. ● D. S.

## DEMOKRATI

Z

## IGORJEM BAVČARJEM

na Ustanovnem zboru  
Demokratske stranke  
občine Škofja Loka

Sreda, 4. decembra 1991

ob 17. uri

Hotel Transturist

v Škofji Loki

Vabljeni!

Glasovanje o zaupnici vladi je lahko hudo zamotana stvar

## Pravna zmešnjava

Sele sedaj, ko je Peterletova vlada predlagala glasovanje o zaupnici ali nezaupnici, se je pokazala pravna zmešnjava na tem področju, saj govorni skupščinski poslovnik eno, ustava pa drugo, v tem primeru pa naj bi bila nepravilno utemeljena tudi zahteva po glasovanju.

Ljubljana, 2. decembra - Vse skupaj je zamotano že v osnovi. Skupščinski poslovnik pravi, da o zaupnici vladi odločajo zbori na skupnem zasedanju, vendar glasujejo zbori ločeno. Ni pa določeno, kaj se zgodi, če zbori glasujejo različno. Ustavno dopolnilo pa pravi, da se vlada izvoli ali razrešuje na skupni seji vseh zborov. O zaupnici ali nezaupnici pa ni govora. Različne so tudi razlage, na kaj mora vezati vlada svoj predlog o glasovanju, ali na enega ali več zakonov, ali na osnutek zakona ali na predlog zakona, ki naj bi blokiralo delo vladne oblasti. V konkretnem primeru Peterletove ponudbe za glasovanje pa je podpredsednik skupščine Vitodrag Pukl dejal, da

je obrazložitev vlade zasnovana preširoko in zato ni skladna z ustavo. Vlada bi morala glasovanje vezati na konkreten zakon. Kdaj bo glasovanje, bo odločil predsednik skupščine, najbolj verjetno pa bo to na redni seji skupščine 11. in 12. decembra. O zahtevi po glasovanju o zaupnici smo zbrali nekaj mnenj strank in politikov. "Zgovornejša" je opozicija, o tem problemu pa je bilo govora tudi na četrtkovi seji sveta Demosa.

Jožef Školč (Liberalnodemokratska stranka): "Če pogledamo postopek za glasovanje o zaupnici, kot ga opredeljuje skupščinski poslovnik, potem je nesporno, da bo prišlo do glasovanja o zaupnici, saj je zbor združenega dela na predlog poslank in poslancev Li-

beralnodemokratske stranke sprejel sklep, da se uvede postopek o vprašanju zaupnice. To pa je po 227. členu poslovnika dovolj, da se skliče skupno zasedanje zborov, kjer so po razpravi glasuje o zaupnici. Ker je postopek glasovanja že izglasovan, je glasovanje o zaupnici, kar je postavila vlada, pravzaprav irelevantno, ne glede na to, da je njena zahteva tudi s poslovnika vidika sporna, saj ta lahko po drugem odstavku 229. člena poslovnika postavi vprašanje zaupnice le pred odločanjem skupščine o zakonu ali njenem drugem splošnem aktu. Če pa vlada res ni sposobna razrešiti vprašanj, ki jih navaja v obrazložitvi, potem bi bilo od nje korektno, da ne postavlja vprašanja zaupnice, pač pa zmore toliko samozavesti in moči, da odstopi."

Igor Bavčar, slovenski notranji minister in koordinator nove Demokratske stranke je dejal, da do glasovanja na osnovi predloga vlade zaradi proceduralnih vprašanj ne bo prišlo, bo pa glasovanje na osnovi predloga Liberalnodemokratske stranke glede rebalansa proračuna, vendar bo vlada ostala. Za spremembe v vladi manjka pomemben element - mednarodno priznanje.

Šele po priznanju se bo slovenski prostor dokončno profiliral. Vlada je po njegovem preštevilna. Sestavlja jo sedem strank in nobena noče zgubiti področja, kjer ima vpliv. Zavzema se za vlado menedžerjev, ki bi suvereno obvladovali svoja področja.

Dr. Ciril Ribičič (Stranka demokratske prenov): "Ni sporno, da smo vsi poslanci Stranke demokratske prenov za zamenjavo vlade. Podobnega mnenja so tudi v drugih opozicijskih strankah. Stvar pa še ni dozorela v novem političnem centru, med liberalnimi silami v Demosu. Tam menijo, da čas ni primeren (pred priznanjem Slovenije) in da še niso dovolj konsolidirani za spopad s politično desnico v Demosu. Vendar samo časno, saj je Peterletova vlada vsak dan bolj manjšinska in jo podpira le manjšina državljanov in državljanov. Moja napoved je: vlada bo še nekaj časa vladala proti volji večine državljanov in državljanov; pod pritiskom radikalno desnih političnih sil bo še naprej nesposobna reševati gospodarske in socialne razmere; umetno podaljševanje vladavine pa se ji bo maščevalo z zmago levosredinskih sil na volitvah." ● J. Košnjek

### GORENJSKI KOMENTAR

HELENA JELOVČAN



## Raje ob kruhu in vodi kot s Srbi

Gospodarska problematika poredko zaide v škofjeloški parlament. Tudi devetmesečna informacija o poslovanju gospodarstva je na zadnje sejo dobesedno zašla, zunaj vnaprejšnjega dnevnega reda. Res, da so podatki po dveh mesecih od izteka obravnavanega obdobja že bistveno drugačni, pa vendarle. Najbolj veseli priložnosti, da se ob njej lahko razgovorijo, so bili odborniki iz vrst SDP, drugi manj ali nič, kot bi se jih - čeprav so pred tem govorili o občinskem proračunu, ki ga še vedno najzadnje polni prav gospodarstvo - stvar ne tikala.

Predlagatelj informacije, izvršni svet, je ob rob niza težav, s katerimi se spopadajo škofjeloška podjetja, ponudil parlamentu nekaj načelnih sklepov, zahtev, naslovljenih na republiško vlado. Nič izvirnega. Ob tem pa se izvršnik Vincencij Demšar ni pozabil pohvaliti, da ima tudi izvršni svet "nekaj" zaslug za to, da slika poslovanja ni še bolj črna, kot je; v proračunu je namenil denar za razvoj drobnega gospodarstva in kmetijstva, pomagal je pri omilitvi posledic poplav, v vojni (da so se nekateri strokovnjaki lahko vrnili iz TO v podjetja in da izvozne pošiljke niso obtičale), z navetji je pomagal nekaterim podjetjem v težavah, jim odlagal plačila prispevkov in sklad stavbnih zemljišč, trudi se, da bi v Škofjo Loko pripeljal konkurenčno banko, da bi pridobili italijanske kredite za razvoj podeželja, da bi posestvo na Visokem čim prej dobilo dobrega gospodarja.

Mirjam Jan-Blažič dejala, da so se pogoji poslovanja po izteku moratorija bistveno poslabšali, parlament je pozvala, naj od republiške vlade zahteva, da podjetjem, ki so življenjsko odvisna od trgov v republikah preostale Jugoslavije, tudi v Srbiji, utre pot za realno uresničljive dogovore. Protestirala je, ker so komunikacije pretrgane, povedala, da so celo njeni telefonski poslovni pogovori z "jugom" nadzorovani in na silo prekinjani. Očitno preveliki prijatelji Srbov je Vincencij Demšar odvrnil, da raje živi od kruha in vode, kot da ima karkoli opraviti s "takšnimi ljudmi" (Srbi)...

Če se je izvršniku ob gledanju slik vojne nepremišljeno zareklo, bog pomagaj, če je mislil resno, toliko bolj. Precej škofjeloških podjetij namreč zasluži kar lep kos kruha, od katerih pobere nekaj drobtin tudi sam, prav na jugovzhodu Jugoslavije. Če bi vsi razmišljali po njegovo, potem tudi z Nemci, pod katerih plašč vse vneteje rinemo, ne bi smeli imeti opravka. Kakorkoli, Vincencij Demšar bi kot prvi mož občinske vlade moral znati ločevati med poslom, preživetjem (za to zdaj gre) in umazano politiko. Morda bi bil sam res zadovoljen tudi s kruhom in vodo, večina gotovo ne.

### Socialistična stranka Kranj Pogovor o gospodarjenju s stanovanji

Kranj, 29. novembra - Območni odbor Socialistične stranke Kranj organizira jutri, v sredo, 4. decembra, ob 18. uri v dvorani št. 15 kranjske skupščine pogovor o gospodarjenju s stanovanji in uresničevanju stanovanjskega zakona. Sodelovali bodo tudi predstavniki Domplana. V stranki so se tudi odločili, da bodo pobudniki aktivnosti za dodelitev novih prostorov Radia Kranj v bivših prostorih milice. V skupščini so tudi pripravili sprožiti pobudo za obravnavo problematike Prešernovega gledališča. Ne sme se ponovno zgoditi, da bi Kranj ostal brez poklicnega gledališča. ● J. K.

### Nova organiziranost ZB NOV

Jesenice, 2. decembra - Na minuli seji predsedstva občinske organizacije ZB NOV Jesenice so med drugim razpravljali o novi, bolj racionalno organizirani občinski organizaciji ZB NOV. Na osnovi ustanovne skupščine in vloge za registracijo je Združenje borcev NOV Jesenice vpisano v register pri občinskem upravnem organu kot organizacija. Po statutu naj bi imeli skupščino z 6 člani, odbor s 25 člani, predsedstvo s 7 člani ter več komisij. Prva večja proslava, ki jo bodo pripravili, bo v Mojstrani ob 50. letnici decembrske vstaje v zgornjesavski dolini, ko bodo pripravili okroglo mizo. Udeležili so bodo tudi letošnje spominske sveče nosti Zmaga mrtvega bataljona na Gorenjku na Pokljuki, ki bo v soboto, 14. decembra, ob 12. uri. ● D. S.

### SDP - SDSS

### Vlada naj izterja davke

Ljubljana, 29. novembra - V Ljubljani sta se srečali delegaciji Stranke demokratske prenov Slovenije in Socialdemokratske stranke Slovenije, ki sta jih vodila dr. Ciril Ribičič in dr. Jože Pučnik. SDP se zavzema za skupen nastop slovenskih socialdemokratsko usmerjenih strank na tujem, kar bo socialdemokratska stranka še proučila, na sestanku pa je bilo govora o novi ustavi, socialni državi in socialni politiki, lastninski zakonodaji in soočanju delavcev, skupna pa je bila ugotovitev, da mora vlada znati izterjati davke.

### Slovenska kmečka zveza - Ljudska stranka

### Moralna odgovornost za vojno

Ljubljana, 29. novembra - Slovenska kmečka zveza - Ljudska stranka je organizirala pogovor na temo Odnos Slovenije, Evrope in sveta do morije na Hrvaškem kot moralno vprašanje. Ugotovili so, da Evropa in svet preveč gledata le na ekonomske interese in se čutita premalo moralno odgovorni za vojno. Čeprav Slovenija pomaga Hrvaški, bi morala narediti več, da bi Evropa spoznala ubijanje, pa tudi uničevanje hrvaške, obenem pa evropske kulturne dediščine. ● J. K.

### Demokrati vabijo!

V pripravah na kongres novo nastajajoče DEMOKRATSKE STRANKE aktivno sodelujemo tudi Demokrati v Kranju. Na četrtkovem sestanku iniciativnega odbora smo že začeli z razpravo o nekaterih ključnih problemih Kranja in sploh Gorenjske. Beseda je tekla o pravni državi, davkih, zdravstvu in gospodarstvu. Ta četrtke bodo predstavljeni že razširjeni prispevki na te in še nekatere druge pomembne teme, s čimer kranjski Demokrati že oblikujemo svoj program. Če je torej vaša želja sodelovati v diskusijah ob nastajajočem programu ali pa se nam želite zgolj priključiti in nam zaželeli uspeh, vas vabimo v četrtek, 5. decembra, ob 18. uri v sejni sobi prvega nadstropja strankarskih prostorov v Evropi.

Predvidoma se nam bo pridružil tudi Tone Peršak.

Za iniciativni odbor Demokratske stranke  
Franci Kapler

### Gorenjski politiki o glasovanju o vladi

## Tveganje ali rešitev

ALENKA KOVŠKA, predsednica Stranke demokratske prenov Kranj: "Stališče Stranke demokratske prenov je znano. Povedal ga je predsednik dr. Ciril Ribičič. Sem za glasovanje o zaupnici. Dobro je namreč, da se preveri, kakšno podporo ima sedaj sploh vlada, saj je kritik vedno več."

FRANC MEGLIČ, predsednik trziškega izvršnega sveta: "Bistvo vsega so strankarski boji in priprave na prihodnje volitve. Glasovanje forsira predvsem liberalnodemokratska stranka, pojavljajo pa se proceduralna vprašanja. Predvsem pa rabijo stranke

volilne točke za naprej. Kar jih je bilo, so porabljene, sedaj pa so potrebne nove. Sodim pa, da je v takšnih razmerah delikatno menjati vlado. Sedaj ni pravi čas za take stvari. Več bi bilo negativnih kot pozitivnih posledic."

RINA KLINAR, predsednica jeseniškega izvršnega sveta: "Glede na zahteve iz različnih strani, da se preveri delo slovenske vlade, mora skupščina nekaj reči. Stanje stalnega dvoma o vladini delu ne prispeva k reševanju problemov doma in na tujem. Slovenski parlament naj zato z glasovanjem prekine to stalno spraševanje in naj odloči, ali

je ta vlada vredna zaupanja ali ne."

ZVONE PREZELJ, predsednik Demosa Radovljica: "Osebnostno menim, da je pobuda za glasovanje o zaupnici, ki jo je dala vlada, pravilna, vendar je vprašanje, ali je bila dana v pravem trenutku. Ta mesec naj bi prišli do dolgo pričakovanega mednarodnega priznanja, zamenjava vlade pa bi lahko v tujini povzročila določene pomisleke. Vlada bi morala terjati glasovanje o zaupnici že prej, vsaj pred pol leta, ko so se pojavili prvi pomisleki glede dela vlade. Če pa moramo že sedaj odločati, počakajmo do mednarodnega priznanja. Zavlačevanjem s priznanjem ni več samo političen problem, ampak je že vprašanje preživetja Slovenije."

BRANKO GRIMS iz Kranja, Socialdemokratska stranka Slovenije: "V večstrankarskem parlamentarnem sistemu je nekaj povsem normalnega, da vlada v parlamentu preveri načelno podporo svojih volilcev. Slovenska vlada bi storila veliko pametnejše, če bi že prej sama postavila vprašanje zaupnice, saj ji to dajalo večjo legitimiteto in politično dodatno utrdilo njen položaj. O vzkrokih, da tega ni storila - na primer pred osamosvojitvijo

Slovenije, ne bi želeli ugibati. Tokratna zahteva o glasovanju o (ne)zaupnici pa prihaja ob napačnem času. To dejstvo nam potrjuje več pogovorov, ki smo jih imeli z najvišjimi predstavniki avstrijskih in nemških socialdemokratov. Prihaja namreč čas, ko bo Evropa morala prenehati s svojo svetohlinski politiko visoko donečih besed in pritlehnih dejanj. V prizadevanjih evropske skupnosti in Amerike za nepriznanje (!) Republike Slovenije (vzroka: jugoslovanski dolгови, ki brez Slovenije v Jugoslaviji ne bodo odplačani in stari grehi Evrope proti malim narodom - Katalonci, Baski...) jim pač pride prav vsaka rešilna bilka, da do priznanja ne bi prišlo. Po dvanajst ur prezagodaj podpisane premirju v Zagrebu in na tem temelječi Brionski deklaraciji bi bila v tem trenutku izrečena nezaupnica vladi verjetno ponovni izgovor evropski skupnosti, da nas formalno ne prizna. Tako opozorila smo dobili tako od predstavnika strank kot tudi od posameznih zahodnoevropskih državnikov. Zato smo socialdemokrati kljub siceršnjemu nestrinjanju z nekaterimi vladnimi potezami za zaupnico vladi Republike Slovenije." ● J. Košnjek

## STRANKARSKÉ NOVICE

### Klub krščanskih izobražencev Škofja Loka

#### Prvi gost dr. Bernik

Škofja Loka, novembra - Marija Demšar s Studenege 28, Železniki, poroča, da je bil v dvorani župnišča pri mestni cerkvi v Škofji Loki prvi večer Kluba krščanskih izobražencev. Na ta srečanja je povabljen vsak, ki je doslej pogrešal take oblike družabnega življenja in izključno akademska izobrazba ni pogoj. Namen srečanj, ki naj bi se nadaljevala vsaj enkrat na dva meseca, je dati mestu neki nov utrip, predvsem pa vzpostaviti stike med ljudmi. Na prvo srečanje za naslovom Pogledi Slovencev po svetu na matično Slovenijo je bil povabljen dr. Bernik, pravnik in loški rojak, ki je v uvodu dejal, da nikoli ni mislil, da bo v Škofji Loki lahko tudi javno govoril. Dr. Bernik je kot politični izseljenec odšel po vojni na Koroško, od tam pa v Rim na študij prava, leta 1947 pa je bil v dobro organizirani skupini katoliških slovenskih študentov, ki je dobila stipendijo v Španiji. Tam je študiral ekonomijo, dobil vizo za Ameriko, kjer je delal v tovarni, študiral in dobil pri eni največjih farmacevtskih družb mesto advokata. Kot podpredsednik za mednarodne posle je bil večkrat v Jugoslaviji, vendar ni nikoli delal javno. Sodeloval je v slovenskih društvih v Chichagu. Je specialist za mednarodno trgovsko pravo in je sodeloval s Sachsovo skupino. Pomagal je pri oblikovanju lastninskega zakona. Pravi, da noben model ni uspešen, če ga ne presadiš v pravo zemljo in ga ne usmerjaš. Glede ameriškega izseljenstva je povedal, da se je delilo na stare socialiste in katoliško skupino, da je družabno življenje potekalo v glavnem v krogu frančiškanov in župnij in da so na razmere v Sloveniji gledali morda celo preveč kritično, ker niso imeli živega stika z njo. Še nekaj ugotovitev dr. Bernika. Meni, da bo Amerika pri priznanju Slovenije med zadnjimi. Na problem gleda s srbskega zornega kota, vendar se sedaj javno mnenje spreminja v naš prid. Slovenci smo po njegovem mnenju obremenjeni z bremenijo boljše viza v človeških dušah. Posledica tega je odtuženost med ljudmi, čeprav je bilo včasih prijateljstvo zelo znano med Slovenci. K sreči smo Slovenci lahko potovali po svetu in smo bili informirani, kaj se po svetu dogaja. Postali smo bolj samozavestni. Kritično pa gleda na zakon o državljanstvu, saj obravnava izseljenca kot tujca. Enotnost izseljencev je največja podpora slovenski demokraciji. Kriza jih je povezovala, kar se je pokazalo pri zbiranju denarja ob poplavih in vojni. Prispevali so tudi tisti, ki niso bili člani nobene organizacije. Dr. Bernik se je vključil v slovensko pomlad duhovno, finančno in fizično. Je tudi soustanovitelj časopisa Slovenec. ● J. K.

### Ko delavci zaslužio nevarnost

## Tokos ima novo vodstvo

Tržič, novembra - 21. oktobra je kolektiv tovarne TOKOS Tržič s stavko postavil vodstvu vrsto zahtev za odpravo nepravilnosti, še isti dan pa je delavski svet dal nezaupnico dosedanjemu direktorju Francu Vagnerju. 18. novembra je bil direktor razrešen, za v.d. direktorja pa je delavski svet postavil računovodkinjo podjetja, Jožico Perko.

Pogajanja so potekala že nekaj dni pred stavko. Delavci so zahtevali pravočasno in redno izplačilo osebnih dohodkov in povečanje letnih za 40 odstotkov vsem delavcem, razen članom kolegija. Prav tako pa tudi izplačilo vseh dodatkov in nadomestil, znižanje previsokih postavljenih norm, pregled finančnega poslovanja podjetja s strani SDK, poročilo o najemu njihovega poštinskega doma v Umagu in najemu osebnih avtomobilov preko firme Trend ter pojasnila okrog ustanavljanja zasebnega podjetja TWH v Celovcu.

Razprijete v tovarni so se začele pravzaprav s postavitvijo pretrirano visokih norm, se stopnjevale in dosegle višek z zasebno firmo v Celovcu, ki jo je osnoval direktor Vagner in ki naj bi bila delno v lastništvu Tokosa, delno pa direktorja. Delavci so zaslužio nevarnost, dvignili so se v stavko in postavili novo vodstvo. Delo zdaj nemoteno poteka, kot pravijo predstavniki sindikata, delavskega sveta in drugi, je med delavci še večja vnema za doseganje dobrih delovnih rezultatov. Tokos ima vsaj dvostoletno tradicijo, dobro polovico svojih kvalitetno izdelanih ročnih orodij izvozi in ni se jini bati za svoj obstanek, so prepričani delavci in novo vodstvo. ● D. Dolenc

**Preverjen in potrjevan vzorec**

V veliki večini krajevnih skupnosti na Gorenjskem se je tudi letos potrjeval v zadnjih, recimo, desetih letih iz leta v leto preverjen in potrjevan vzorec. Povsod, kjer so nekdanji v krajevnih skupnostih iz različnih virov dobili denar za takšno ali drugačno rešitev komunalnega problema, so ga z lastnim delom in denarjem tudi rešili. Na ta način so v občinah v "najdražjih" (odmaknjenih) predelih marsikje razrešili preskrbo z vodo, telefonijo, dostop po urejenih ali celo asfaltiranih krajevnih cestah. Včasih se je temu reklo, da se vsak vložen dinar v krajevni skupnosti nekajkrat oplemeniti.

Kaže, da so sedanja občinska vodstva že ugotovila, da ta preverjen in v preteklosti potrjevan vzorec ne gre kar tako zavreči. Letos na primer, ko vsi po vrsti ugotavljamo, da na vseh koncih primanjkuje denarja, po drugi strani zdaj, ko gre leto h kraju, lahko ugotovimo, da se je po krajevnih skupnostih kljub vojni, ki je zavrla prenekatere načrtovane akcije, vseeno, marsikje neverjetno, veliko dogajalo. Nekateri že ocenjujejo, da bi se lahko najbrž še več, če bi se že prej bolj dosledno odločili za takšen kriterij.

Zadnji primer pa je še posebej vreden razmisleka ob načrtovanju za naprej. V škofjeloški občini, ki jo je novembra lani prizadejala povodenj, so ta trenutek nekatere krajevske skupnosti, ki zelo dosledno in uspešno uresničujejo zaupanje jim del sanacije po poplavih. V mislih imam Srednje Brdo oziroma krajevno skupnost Gorenja vas, ki pa ni edini primer v občini (in tudi ne na Gorenjskem). Torej tudi pri odpravi škode velja preverjen vzorec. ● A. Žalar



Na Šenturško Goro

**Iz Grada po asfaltu**

Šenturška Gora, 1. decembra - Še pred kakšnimi dvema mesecema je predsednik krajevske skupnosti Šenturška Gora v kranjski občini Ludvik Pavlin prav lahko našel sogovornika, ki je bil pripravljen seči mu v roko in staviti, da klanec iz Grada do Raven letos ne bo urejen in asfaltiran. V nedeljo popoldne pa je predsednik izvršnega sveta kranjske občine Vladimir Mohorič ob vznožju v Gradu slovesno prerezal trak in odprl še zadnji, dobra dva kilometra dolg urejen in asfaltiran klanec. Zdjaj so na vrsti tisti, ki so stavili, da ga bodo po kolenih prehodili, če se bo to zgodilo.

Po približno tridesetih letih, ko so na Šenturško Goro dobili makadamsko cesto in kar kakšnih petnajst let, ko se je začelo govoriti o asfaltu, so zdaj tudi v tej krajevni skupnosti čakali težko pričakovano obljubo. Uresničila se jim je podobno, kot so v preteklosti uresničevali želje za urejeno preskrbo z vodo, elektriko, telefonijo; z veliko volje, pripravljenosti za sodelovanje in z delom. Vendar pa je bil zadnji odsek (od Grada do Raven) zalogaj, ki mu sami še dolgo ne bi bili kos.

"Naš prispevek," kot je na slovesnosti ob otvoritvi med drugim rekel predsednik gradbenega odbora v KS Franc Vrhovnik, "je bil pravzaprav komaj za pripravljala dela. Hvaležni smo lahko občini oziroma izvršnemu svetu. Mislim, da se je po lanski otvoritvi od Raven do Poljane tokrat potrdil pogovor Kuj železo, ko je vroče. Hvaležni pa smo tudi Cestnemu podjetju Kranj za hitro in strokovno delo in krajevnim skupnostim Grad, Poženik in Cerklje za spozumno dogovarjanje ter seveda vsem krajanom in vikendašem, ki so se vključili v akcijo, da imamo danes urejeno cesto."

Cesta pa je bila letos, kot je ob otvoritvi povedal Ludvik Pavlin, predsednik sveta KS, le ena od akcij v krajevni skupnosti. "Mislim, da se bodo 'težko' zdaj vozili po njej tisti, ki niso bili pripravljani prispevati dogovorjenega zneska in ki ga je prispevala velika večina." Sicer pa so letos do strehe zgradili tudi dom krajanov in gasilcev na Šenturški Gori.

Na območju KS Šenturška Gora je zdaj še približno dva kilometra makadamske ceste do Sidraža in potem še kilometer do meje z občino Kamnik. Načrti, ki jim bo kot kaže z razumevanjem prisluhnila tudi občinska vlada, pa so usmerjeni v turizem. Tu je namreč Kravavec in razvoj turizma pod njim. "Ta trenutek ne morem reči, kateri odsek bo prišel prvi na vrsto; proti Kravcu, Kamniku ali... Vsekakor pa mislim, da bomo nadaljevali. Sicer pa so nas k ureditvi tega odseka vodile tri stvari: poveza ljudi in pobočju Kravca z dolino, razvoj turizma v tem delu in velika pripravljenost krajanov za sodelovanje," je poudaril predsednik Vladimir Mohorič. ● A. Žalar



V Zalogu odkrili ploščo - Po spravnih maši, ki jo je v nedeljo zjutraj imel v Zalogu v kranjski občini škof Jože Kvas, so na cerkvi pod spominsko ploščo padlim v prvi svetovni vojni odkrili ploščo tudi vsem padlim domačinom v drugi vojni. Na plošči so vpisana imena krajanov Zaloga, Dobrave in Glinj. Priprave za odkritje in blagoslovljenost plošče je vodil cerkveni odbor na željo svojcev iz krajevske skupnosti Zaloga, z deli pa so začeli avgusta letos. - A. Ž.

**Kabelska televizija razburja na Hujah in Planini****TELE TV naj si sam gradi kranjsko TV**

Podjetje TELE TV ne more kranjskega kabelskega sistema oziroma kranjske televizije graditi na račun pred dvema, tremi leti zgrajenega kabelskega sistema v krajevnih skupnostih Huje in Planina.

Kranj, 2. decembra - Med stanovalci v krajevnih skupnostih Huje in Planina v Kranju je vse večje nezadovoljstvo zaradi kabelske televizije. Na račun zasebnega podjetja TELE TV letijo očitki, da je vdrl v njihov kabelski sistem z okrog 1850 priključki in da zdaj z mesečnim pobiranjem najemnine gradi zasebno kranjsko TV. Najbolj ogorčeni celo pravijo, da jim je TELE TV pravzaprav ukradel kabelski sistem, ki ga je v njihovem imenu oziroma z njihovo odločitvijo in denarjem zgradil PAP Ljubljana, gradnja pa je vodil posebni, v obeh krajevnih skupnostih imenovani gradbeni odbor.

Za gradnjo kabelskega televizijskega sistema s 15 zemeljskimi in satelitskimi TV programi in internim televizijskim kanalom v sistemu so se v krajevnih skupnostih Huje in Planina v Kranju odločili 1988. in 1989. leta. Le redke so bile takrat izjeme (na primer stolpnice na Cesti 1. maja in Planina 10), kjer se za razširitev televizijskih programov niso ogreli in se niso vključili vanjo. Ostali, oziroma velika večina, so takrat prispevali po 100 nemških mark v dinarski vrednosti za izgradnjo sistema. V akcijo, ki jo je volontersko vodil gradbeni odbor, imenovan in potrjen v obeh KS, so se vključili celo stanovalci v nekaterih blokih, ki so malo pred akcijo obnavljali in razširili skupinski televizijski sistem v blokih na 6 zemeljskih televizijskih programov. Tako je bilo po končani izgradnji, ki je potekala v dveh delih, vključenih na novi sistem blizu 1850 stanovanj.

Gradbeni odbor, ki mu danes priznavajo, da je delo pri gradnji sistema, ki ga je gradil PAP Ljubljana, vodil organizacijsko in finančno zelo dobro in gospodarno, pa je letos sistem oddal podjetju TELE TV. Pri oddaji sistema, kot pravijo člani odbora in v KS, sicer ni šlo brez pomislekov. Šele, ko od stanovalcev oziroma hišnih svetov niso dobili odgovorov in prave opredelitve, so se odločili za oddajo sistema Iztočku Škofjico, ki je direktor podjetja TELE TV. Gradbeni odbor je namreč po pridobitvi Atesta RTV Ljubljana o kakovosti izgradnje kabelskega sistema želel poskrbeti za nadaljnje vzdrževanje sistema, ker se je garancija izvajalca (PAP Ljubljana) iztekla. Okvara in neurejeno vzdrževanje oziroma način zanj, pa bi pomenila, da bi stanovalci lahko nenadoma ostali brez televizijske slike.

Morda se oddaja sistema podjetju TELE TV niti ne bi ta-

ko hitro (že po nekaj mesecih) zapletla, če se ne bi lastniki pred dvema, tremi leti zgrajenega sistema, ki so prispevali po 100 DEM, soočili zdaj z drago najemnino, ki znaša kar 10 DEM v tolaški protivrednosti. Da je previsoka in da se je pri iskanju najugodnejšega vzdrževalca vzdrževanje z amortizacijo vrtelo okrog 5 DEM, razlagajo tudi člani odbora in predsednika obeh krajevnih skupnosti.

Sodu zaradi kabelske televizije pa je zdaj izbrilo dno, ker so stanovalci na Hujah in Planini prepričani, da podjetje TELE TV danes pri njih vsak mesec pobira naročnino za svojo sedanjo in bodočo kranjsko televizijo in ne za vzdrževanje in amortizacijo sistema. Takšnega pooblastila pa stanovalci oziroma imetniki priključkov na Hujah in Planini za zgrajeni sistem s 14 zemeljskimi in satelitskimi TV programi (in še neusposobljenim internim kana-

lom) podjetju TELE TV in njegovemu direktorju Iztočku Škofjico niso dali in podjetje TELE TV tudi nima od sedanjih lastnikov priključkov, ki so prispevali po 100 nemških mark za izgradnjo, takšnega soglasja. Ogorčenje zaradi oddaje sedanjega, še tako rekoč novega sistema, ki ga je po zagotovilih (Atest) RTV Ljubljana brezhibno zgradil PAP, pa podžigajo potem še govornice in groznje, da bo TELE TV tistim, ki ne bodo plačali mesečnega zneska, sedanji sistem oziroma TV signale 14 programov odklopil.

TELE TV si bo moral zamisljeno kranjsko TV graditi sam, pravijo. Za najugodnejše vzdrževanje njihovega sistema na Hujah in Planini pa se želijo odločiti stanovalci sami. To, kar se zdaj dogaja z njihovim sistemom in pobiranjem denarja, pa je zanje grob vdor v njihov TV sistem na Hujah in Planini, ki mu nekateri pravijo tudi kar kraja. ● A. Žalar

**Praznik v Velesovem**

Velesovo - V krajevni skupnosti Velesovo v kranjski občini so se odločili, da bo poslej krajevni praznik 11. decembra in sicer v spomin na ustanovitev največjega kulturnega spomenika - cerkve in samostana v Adergasu, leta 1238. Za letošnje praznovanje, ki se bo začelo že 7. decembra, pripravljajo različne športne in kulturne prireditve. Tako bo v soboto, 7. decembra, ob 19. uri v dvorani v Adergasu glasbeni večer, naslednji dan, 8. decembra, ob 15. uri pa bo v farni cerkvi miklavževanje. Osrednja prireditev pa bo prihodnjo soboto, 14. decembra, ko bo ob 18. uri najprej maša, po maši pa bo otvoritve nove ceste od župnišča v Adergasu do Češnjeka. Ob 19. uri pa se bo po otvoritvi ceste v dvorani v Adergasu začela proslava s kulturnim programom. Prihodnji teden od ponedeljka bo v krajevni skupnosti tudi več športnih tekmovanj v odbojki, namiznem tenisu, nogometu in kegljanju. Gosilci pa pripravljajo vajo za pionirje in mladince, ki bo 14. decembra ob 10. uri dopoldne. ● A. Ž.

Novo vodstvo v KS Vodovodni stolp - Kranj - V krajevni skupnosti Vodovodni stolp v kranjski občini so na zboru krajanov v četrtek zvečer obravnavali delo sveta krajevske skupnosti v minulem obdobju in program za prihodnje leto. Ob priznanju za uspešno delo so razrešili tudi sedanji svet krajevske skupnosti in izvolili novega. Za predsednika 11-članskega sveta KS so izvolili Jožeta Polaka. Posebna točka na zboru so bila tudi vprašanja in odgovori v zvezi z zakonom o stanovanjskem gospodarstvu. Več krajanov pa je načelo tudi vprašanje vojašnice in prostore bivšega doma JLA. ● (až)

Glede kasarne posebna komisija - Škofja Loka - Koordinacijski odbor štirih krajevnih skupnosti mesta Škofja Loka pod vodstvom Borisa Čajiča je v torek na seji razpravljal tudi o kasarni v Škofji Loki. Odbor daje pobudo izvršnemu svetu občinske skupščine, da ustanovi komisijo, ki bo spremljala nadaljnje opredeljevanje in dogovarjanje glede namembnosti prostorov oziroma celotnega območja škofjeloške kasarne. V komisijo so tudi že predlagali dva člana in sicer predsednika sveta KS Kamnitnik Borisa Čajiča in predsednika KS Stara Loka - Podlubnik Lojzeta Bogataja. Odbor je tudi sklenil, da bo skupno praznovanje krajevskega praznika krajevnih skupnosti mesta Škofja Loka 21. decembra. ● (až)



Urejanje ceste proti Peračici - V krajevni skupnosti Brezje v vasi Peračica proti kmetiji Lojzeta Rozmana so novembra krajanje Lojze Rozman urejali bankine oziroma odvodnjavanje. Uredili so okrog 250 metrov ceste na najbolj zahtevnem odseku. Za zdaj ceste uredili toliko, da bo pozimi lažje pluzenje, krajevna skupnost ima v načrtu, da to cesto vključno z mostom postopno uredi. Ob zadnjem deževju pa se je na enem delu sprožil zemeljski plaz in onesel okrog 25 metrov ceste. V krajevni skupnosti so se takoj lotili sanacije. Najprej so se za dovoz materiala dogovorili s Cestnim podjetjem Kranj, ker pa so kamioni z materialom prihajali "prepočasno" in je zato stroj SGP Gorenjca več stal kot delal, so cestarji odslavili in najeli zasebnika. Predsednik sveta KS Jakob Lang pravi, da bo sanacija ta teden končana, kar pa zadeva nadaljnje urejanje ceste, ga skrbi pomanjkanje denarja. Na sliki: Čeprav deževju precejšen plaz, ki je odnesel okrog 25 metrov ceste proti Lojzetu Rozmanu, finančno precej "presenetil". - A. Ž.

**Jelenjad in škoda v gozdovih**

Jezersko - Na Jezerskem se je v začetku minulega tedna sestala meddržavna komisija za gojitev jelenjadi in sicer na Gorenjskem in na območju Velikova. Do srečanja je prišlo, ker podatki zadnje čase kažejo, da je odstrel jelenjadi na celotnem območju sorazmerno majhen. Na Gorenjskem znaša po podatkih okrog 42 odstotkov, v Avstriji na velikovškem območju pa 62 odstotkov.

Na naši strani ugotavljajo, da se je v zadnjem času precej povečal odstrel košut in telet in zato te divjadi skoraj ni moč zaslediti. Kar pa zadeva starejše jelene, na manjši odstrel nedvomno vplivajo tudi pristojnosti lovskega inšpektorja in stroge kazni. Hkrati pa so poudarili, da gozdarji ocenjujejo problem zaradi jelenjadi zgolj zaradi številčnosti. Zato ne bi bilo napak, da bi se o tem skupno pogovorili. Predvsem bi morali opredeliti smernice in organizacijo odstrela in določila o nepravilnem odstrelu. Dogaja se na primer tudi, da lastniki gozdov marsikje ne dovolijo streljanja divjadi v gozdu, hkrati pa uveljavljajo oziroma

zahtevajo povrnitev škode, ki jo v gozdu povzroča divjad.

Takšnih odprtih vprašanj pa je še več. Tako na primer nekateri menijo, da divji prašič na Gorenjskem ni avtohtona divjad in bi se bilo treba zato opredeliti, ali sodi na Gorenjsko ali ne. Pripombe so tudi na gojitev jelenjadi v oborah. V njih na sorazmerno majhnih gozdnih površinah velika količina te divjadi povzroča najbrž veliko večjo škodo na podrastu, kot vsa jelenjad na neprimerno večjih območjih izven obor. Skratka, ocenili so, da je vprašanj, pri katerih bi morala sodelovati tudi stroka in znanost, kar precej. ● A. Ž.

**SKUPŠČINA OBČINE KRANJ**

Izvršni svet

Razpisuje

**JAVNO DRAŽBO**

naslednjih rabljenih osnovnih sredstev

- osebni avto LADA RIVA 1500
- knjižni stroj ASCOTA
- tiskarska stroja - REX ROTARY 15052
- ABDICK 350
- rezalni stroj za papir
- računski in pisalni stroji
- in drugi predmeti.

Stroške prepisa in prometni davek za osebni avto plača kupec; varščina znaša 15 % od izklicne cene in jo je treba plačati pred začetkom dražbe.

**SEKRETARIAT ZA OBČO UPRAVO OBČINE KRANJ**

Razpisuje

**JAVNO DRAŽBO**

najdenih predmetov

- kolesa, kolesa z motorjem, ure in drugi predmeti.

Javna dražba bo v soboto, 7. 12. 1991, ob 10. uri za gradbo Skupščine občine Kranj. Interesenti si navedena osnovna sredstva in najdene predmete lahko ogledajo 1 uro pred začetkom dražbe.



GOSTILNA LAKNER

**GOSTILNA LAKNER**

na Kokrici pri Kranju  
vašim najmlajšim na Miklavžev dan,  
v petek, 6. 12. PODARJA sladico!

Obiščite nas

Slovenska vlada o pokojninskem, socialnem, družinskem in zdravstvenih zakonih

# Vsakdo naj preživlja samega sebe

Do konca leta v skupščini pokojninski, socialni in zdravstveni zakoni. Vsi nas bolj kot dosedanja tovrstna zakonodaja postavljajo na lastne noge.

Ljubljana, 28. novembra - Na tiskovni konferenci po seji slovenske vlade sta ministrici Jožica Puhar in dr. Katja Boh s sodelavci govorili o prihodnji pokojninski zakonodaji, o novostih, ki jih prinašata zakona o socialnem varstvu in zakon o družinskih dajatvah, medtem ko je bil manj pozornosti deležen paket treh zdravstvenih zakonov.

Vlada je namreč obravnavala številne pripombe, ki so se doslej nabirale na osnutek novega pokojninskega zakona. Kot je dejala ministrica za delo Jožica Puhar, so se pri oblikovanju predložitve držali načela, naj bi pridobljene pravice ne krnili, na številnih področjih pa bodo morali sistem nacionalizirati. Kljub temu bo zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju zasledoval predite, kakršno poznajo evropske države in svoj finančni temelj zasnoval tudi na kapitalu. Ministrica je povedala tudi, da v predlogu zakona odpadejo tudi nekatere variante in da predlagatelj zakona ponuja že zaokrožene rešitve. Zakon bo prinesel višjo stopnjo mejo za odhod v pokoj, temelji na cilju, naj bi vsakdo sam sebe preživljal čim dlje. Delovno dobo bo zakon obdržal, kar je bilo do sedaj 40 let za moške in 35 let za ženske. O varianti, da bi bila za oba spola izenačena, je bilo v parlamentu in v javnosti prav tako veliko razprav. V zakon so vnesli določila o kapitalnem skladu. V pokojninskem skladu je zajeto tudi premoženje, kakor je, denimo, stanovanjski

no-varstvenem zakonu, češ da je bil paket zdravstvenih zakonov javnosti že obsežno predstavljen. O socialnem zakonu pa za zdaj tudi še niso dokončno usklajena mnenja resorja, ki ga pripravlja, s finančnim resorjem. Ministrstvu se namreč še nista sporazumeli, ali naj bi se v socialno-varstveni dajatve šteli tudi otroški dodatki. Dr. Katja Boh sodi, da ne. Socialno-varstveni zakon naj se po njenem mnenju omeji na sredstva, ki so ljudem potrebna za preživljanje, medtem ko naj bi poseben zakon o družinskih dajatvah (to je zaenkrat še delovni naslov) urejal poleg otroških dodatkov tudi porodniški dopust in paket za novorojenčka. Pri porodniških dopustih ne bo obšutnih sprememb. Matere bodo z otrokom leto dni, ta čas pa bodo dobile stoddostno nadomestilo osebnega dohodka. Ženskam, ki nimajo pravic iz naslova dela (na primer kmečke žene), pa bo pripadal materinski dodatek. Razmišljajo, da bi ob rojstvu otroka obdarovali bodisi s paketom (karkšen je že v navadi), pri družinah, ki dobivajo drugega ali tretjega otroka, pa bi zavoj lahko nadomestili z denarnim prispevkom. Otroški dodatek je v sedanjem sistemu le ena od socialno-varstvenih pomoči, novi zakon pa naj bi po besedah dr. Bohove

## POMISEL

### Ženske in moški

Med letom ni navada, da bi pisali o odnosih med spoloma, to se dogaja le ob priložnostnem ženskem prazniku. Tokrat pa je opravilo sprejemanje pokojninske zakonodaje, ki v eni od variant v osnutku ponuja izenačitev delovne dobe moških in žensk in s tem domnevno odpravo diskriminacije šibkejšega spola. Varianta je zdaj že preteklost, kajti predlagatelj zakona je sklenil ostati pri starem, vendar je misel dvignila dovolj prahu, da je vredna ponovnega razmisleka.

Težko je verjeti, da se je pobuda, da bi si ženske služile svojo pokojnino prav toliko let kot moški, rodila iz težnje po enakopravnosti spolov. Bolj je verjeti, da je bila subtilni izraz prizadevanj, da bi ženske odtegnili delu in javnemu življenju v korist družine in ognjišča. Če bi namreč ženska morala delati 40 let kot moški, bi nemara raje kar opustila misel na službo in ostala doma. Če bi rodila več otrok, bi se ji delovna obveza skrčila za nekaj let, sicer ne. Z materinstvom razredčeno izenačenje z moškimi je bolj kot ne pesek v oči, saj bi bila te bonitete deležna le manjšina slovenskih žensk. V povprečju namreč slovenske matere rodimo manj kot dva otroka. Država namreč nima prav nobenega stimulativnega mehanizma, ki bi nas večkrat spodbudil k materinstvu, samo pokojninski sistem pa je za kaj takega premalo.

Da ženske v povprečju živimo dlje kot moški in zaradi tega tudi dlje uživamo pokoj, sta bila argumenta odpravljalcev tako imenovane pozitivne diskriminacije žensk. Niso pa vrli moške (kajti od ženske take ideje zagotovo niso prišle) upoštevali dejstva, da je ženska med svojo aktivno, 35 let trajajočo delovno dobo, obremenjena dvojno. Po osemurnem shtu jo doma čaka še enako dolga gospodinjska služba in skrb za otroke. Sklicevanje na Evropo tu ni na mestu, kajti tamkaj so znali poskrbeti za vrsto gospodinjstev, ki ženske lajšajo domačo tlako. Pa tudi plače so tolikšne, da si jih povprečna družina lahko privoščijo. Očetje ideje o izenačitvi moške in ženske delovne dobe najbrž tudi še niso od blizu videli, v kakšnih razmerah si desetletja za svojo pokojnino služijo, denimo, tekstilna delavka. Veliko teh odhaja v pokoj bolnih in invalidnih, veliko jih sploh ne more delati polno zavarovalno dobo.

Nekoč, v prejšnjem sistemu, morda kaki dve desetletji nazaj, je politika že izrazila misel o enaki vrsti ženske enakopravnosti. Za razliko od današnje se je menda rodila v ženski glavi. Ko je eden tedanjih političnih veljakov skušal idejo o enaki delovni dobi moških in žensk lansirati med delavkami v kranjskem Tekstilindusu, je doživel neslaven izgon iz tovarne. Kako se zgodovina ponavlja, čeprav današnji politiki nečesto imeti nič s sprevrženimi idejami starega sistema! ● D. Z. Žlebir

Izreden odziv na dobrodelno akcijo

### Pomagajmo Petri

Jesenice, 2. novembra - Jeseničani domala ne pomnijo takšnega odziva na dobrodelno akcijo, kakršnega so doživeli minuli teden, ko se je zbirala denarna pomoč za 16-letno dijakinjo jeseniške gimnazije Petro Divjak. Petra Divjak je zbolela za boleznijo Sy. Moya Moya, za katero so značilne motnje v pretoku krvi v možganskih arterijah, bolezen pa so odkrili na Japonskem.



Petra Divjak

Bolezen velja v Evropi za neozdravljivo, zato zdravstvene ustanove po vsej Evropi ne prispevajo denarja za zdravljenje, na Japonskem pa bolezni zdravijo. Doslej so opravili kar nekaj uspešnih operacij.

Mati Petre Divjak je samohranilka in je zaposlena kot telefonistka v jeseniški železarni. Razumljivo je, da stroškov, ki so potrebni za operacijo na Japonskem, ne bi zmogla. Ocenjuje stroškov bo decembra prinesel Bojan Krizaj, ki se zdaj mudi na Japonskem in ki je Petrin mami tudi takoj pomagal, tako da je tokijski univerzitetni kliniki predložil dokumentacijo. Potrdili so, da gre za bolezen Sy. Moya Moya in povedali, da je bilo doslej že kar nekaj uspešnih operacij. Petra bi morala ob koncu januarja odpotovati na Japonsko, kajti tedaj bi dobila prostor na kliniki, obenem pa je v tistih letih, ko je operativni poseg najbolj primeren.

Akciji zbiranja denarja se je najprej pridružil Radio Triglav Jesenice, ki je v celodnevem programu pod naslovom Pomagajmo Petri vzdignil na noge vse Jesenice, Radovljico, oglasili pa so se posljalci celo iz Celja. Tisti, ki so se oglašili, so že čez nekaj dni dobili tudi položnico, za katero pa ni bilo treba plačati poštnine. Denar za Petro se je zbiral na vse mogoče načine: po šolah, firmah, trgovinah, gostilnah, z dobrodelnimi prireditvami. Izdali so nekaj tisoč položnic, mnogi pa so kar osebno prinašali denar bodisi mami Zvonki ali na radio Triglav.

Uspeh dobrodelne akcije, ki bi ji v zadnjem času po odzivnosti le težko našli primerjavo, dokazuje, koliko humanosti je v naših ljudeh, ki so v vsakršnem času in ob še tako težkih razmerah pripravljivi pomagati človeku v stiski.

Če bi tudi vi radi pomagali, lahko svoj prispevek nakažete na žiro račun: Rdeči križ Jesenice 51530-678-81482 s pripisom za Petro Divjak. ● D. Sedej

### Dobrodelni koncert

Kranj, decembra - Odbor za pomoč Hrvaški in predsednik občinske skupščine Kranj prirejata dobrodelni koncert s srečelovom. Na prireditvi, ki bo v petek, 20. decembra, ob 20. uri, v hotelu Creina, bosta nastopala ansambla California in Strmina. Zbrana sredstva bodo namenili pomoči beguncem s Hrvaške. Vstopnice bodo na prodaj do 10. decembra v recepciji hotela Creina, po ceni 350 tolarjev (100 tolarjev je konzumacije).

### Srečanje žena po operaciji dojk

Radovljica, decembra - Sekcija žena po operaciji dojk Gorenjske vabi na redno srečanje. Dobijo se v četrtek, 5. decembra, ob 16. uri, v prostorih krajevne skupnosti Radovljica, Gorenjska cesta 27.

### 064/211-373, telefon za klic v stiski

Kranj, 2. decembra - Skupina prostovoljcev je tudi na Gorenjskem odprla posebno telefonsko številko, na katero lahko kličejo odrasli in otroci, ki so se znašli v stiski. Vsak delovni dan od ponedeljka do petka med 19. in 22. uro je za vse ljudi v stiski na voljo telefonska številka 211-373. Oglasili se vam bodo prostovoljci, psihologi, pedagogi, pravniki in drugi, ki bodo prisluhnili težavam in vam svetovali, kako ravnati ali kam se obrniti. Lahko se boste predstavili ali pa tudi ne, na telefonu za klic v stiski vam jamčijo anonimnost.

Osnovnošolce droge mikajo, srednješolci jih že tudi uživajo

# V omami "trave", hašiša in LSD

Policisti sumijo, da je "punkt" preprodajalec droge na škofjeloški gimnaziji.

Škofja Loka, 2. decembra - V svetovalnih službah škofjeloških osnovnih šol opažajo, da otroci že v zgodnjih najstniških letih posegajo po maminaj, največ cigaretah, manj po alkoholu. Zanimajo se tudi za droge, vendar podatkov o tem, da bi jih uživali, nimajo. Iz ankete, ki jo je Center za socialno delo izdelal lani v prvih letnikih srednjih šol, pa je razvidno, da je drogo poskusilo že deset do petnajst odstotkov dijakov. Večinoma je šlo za enkratni poskus oziroma občasno drogiranje. Domnevno odstotek dijakov droge uživa redno. Med uživalci prednjačijo vozači iz kranjske občine.

Verodostojnost ankete potrjuje tudi komandir postaje milice v Škofji Loki Brane Virant, ki pravi, da so bili zaradi narkomanije obravnavani dijaki po vseh srednjih šolah, problem pa se že širi tudi v osnovne šole. Sumi, da je "punkt" preprodajalec droge na gimnaziji. Mladoletniki najpogosteje kadijo indijsko konopljo, predvsem "travo", ki je je zlasti cenjeni dovolj. Od zime do poletja uživajo hašiš, precej je že tudi LSD, manj pa heroina in drugih vrst drog.

V Centru za socialno delo obravnavajo otroke in mladoletnike, ki so bodisi zagrešili kazniv dejanje ali pa so vedenjsko in duševno moteni. Število teh obravnav se giblje med 100 in 150 na leto. V prvih desetih mesecih letos so obravnavali 82 otrok in mladoletnikov; 57 odstotkov zaradi kaznivih dejanj, 43 odstotkov zaradi šolske nesposobnosti, beganja od doma, konflikta s starši, neurejenih domačih razmer. Med kaznivimi dejanji prevladujejo tatvine, pogosto je tudi poškodovanje tujih stvari.

V zvezi s tem Brane Virant opozarja na vse večji problem z uživanjem alkohola med mladimi. Opazimo, da se mladoletniki obravnavajo po vseh lokalih in pijejo alkohol. Problematični so predvsem Rega bar, Avia, As, Freising,

ni delavci. Pedagoginja iz srednje šole za kovinarstvo in avtomehanično v Škofji Loki Blaža Krapež pravi, da sicer rešujejo konkretne probleme, tudi v sodelovanju z zunanji strokovnjaki, da pa poskušajo čimveč storiti prav na preventivnem področju. »Za vse dijake prvih letnikov smo z dr. Kavčič - Pokorno pripravili niz pogovorov o škodljivosti cigaret, alkohola, tablet in drog. Podobna predavanja pripravljamo tudi za starše. Problema ne zanikamo, ga

»Naša naloga je, da zaznavamo vse probleme narkomanije,« pravi Brane Virant, »konkretneje pa se z njimi ukvarja posebna skupina kriminalistov UNZ Kranj. Letos smo skupaj z njimi odkrili več nasadov indijske konoplje. Dva sta bila z več kot sto sadikami, prvo v Retečah, drugo pri Sv. Duhu. Kriminalisti so letos obravnavali 25 ljudi, predvsem mladoletnikov, iz škofjeloške občine. Prodajanje "trave" je zelo donosen posel, saj gram stane v sezoni od 100 do 120 tolarjev, ko pa zaloge poidejo, pa cena zraste tudi do 400 tolarjev. Iz grama "trave" se dobijo tri cigarete.«

je pa težko ugotoviti.« ● H. Jelovčan

1. december, svetovni dan boja zoper AIDS

### Skupna odgovornost

Od prvega primera aidsa na Slovenskem leta 1986 je do danes pri nas registriranih 43 okuženih in 19 bolnikov z aidsom. 12 jih je že umrlo. Napačno je prepričanje, da se aids, sindrom pridobljene imunske pomanjkljivosti, nas ne tiče in da je samo problem rizičnih skupin, slabih in nemoralnih ljudi. Poldrugi milijon obolenih za aidsom na vseh celinah sveta opominja, da nobena država ni imuna zoper to skrivnostno bolezen 20. stoletja in da je treba v boju zoper aids združiti sile.

Eden od načinov boja zoper aids je tudi informacija. Univerzitetni zavod za zdravstveno in socialno varstvo Slovenije je ob letošnjem svetovnem dnevu boja zoper aids izdal letak z besedilom Svetovne zdravstvene organizacije, ki vsebuje deset pomembnih sporočil v zvezi z boleznijo. Aids je svetovni problem, saj se je pandemija aidsa dotaknila prav vseh kontinentov. Do sredine leta 1991 se je z virusom HIV (virus človekove zmanjšane odpornosti) okužilo od 8 do 10 milijonov ljudi, ocenjuje Svetovna zdravstvena organizacija. Poldrugi milijon jih je zbolelo, vsak dan se v svetu na novo okuži približno 5 tisoč ljudi.

Kako se prenaša virus HIV, ki povzroča aids? Letak sporoča, da samo na tri načine: med nezaščitenim spolnim odnosom z okuženim partnerjem, z okuženo krvjo in krvnimi produkti, z okužene matere na otroka pred rojstvom, med njim ali po njem. Prenajanje virusa HIV s spolnimi odnosi je mogoče preprečiti, tveganje se bistveno zmanjša, če partnerja pravilno uporabljata kondom. Tudi okužbe s krvjo je moč preprečiti: s testiranjem krvi za transfuzijo (kar počno tudi naše zdravstvene ustanove), s steriliziranjem igel, brizg in drugih instrumentov, več ljudi naj bi tudi ne uporabljalo istih igel in brizg. Pomembno je tudi vedeti, kako se virus HIV ne prenaša: z vsakodnevnimi družabnimi stiki, dotikom, objemom, s hrano, vodo, pri souporabi skodelic, s kašljanjem ali kihanjem, plavanjem v bazenih, na straniščih. Ne prenašajo ga komarji in drugi insekti. Pri običajnih družabnih stikih torej ni nevarnosti, da bi se okužili z virusom HIV. Zato tudi ni smiselna osamitev ljudi z aidsom, pravijo strokovnjaki.

Življenjskega pomena so informacije in izobraževanje. Zdravila zoper aids namreč še ni, zato je treba delati zlasti na preprečevanju širjenja te bolezni. Aids ni več le bolezen rizičnih skupin, homoseksualcev in narkomanov, pač pa grozi celim skupnostim. Aids je globalni problem, tako se ga je treba tudi lotiti. Tako je razumeti tudi letošnje geslo svetovnega dneva boja zoper aids »skupna odgovornost«. Skupni napori, sredstva in domiselnost nam zagotavljajo največ možnosti, da začnemo krotiti pandemijo. In kaj lahko stori vsakdo od nas? Vsakdo lahko prispeva k zaustavljanju širitve aidsa tako, da se prepriča, da razume dejstva v zvezi z njim in da pomaga drugim, da se bodo vedli enako, nam priporočajo strokovnjaki. ● D. Ž.

**SERVIS HONDA KONKURENČNE CENE!**

**PRODAJA IN SERVISIRANJE VOZIL HONDA**

ZAGOTOVLJENI NADOMESTNI DELI ● DODATNA OPREMA ● POPRAVILO VETROBRANSKIH STEKEL ● OPTIČNA NASTAVITEV KOLES oz. PREME

Delovni čas od 7. do 18. ure

SREČO ŽIBERT, Britof 173, Kranj, ☎ 064/242-167

## KULTURNI KOLEDAR

**KRANJ** - V galeriji Prešernove hiše odpirajo danes, v torek, ob 18. uri razstavo *Prešeren in poezija odrešitve in Milan Batista: Ilustracije Prešernovih pesmi*. V petek, 6. decembra, ob 19. uri bodo v galeriji Lipa odprli razstavo slik *Bojana Bense*, v galeriji Mestne hiše pa *Novoletno prodajno* razstavo del članov Likovnega društva Kranj. V galeriji Mestne hiše je na ogled fotografska razstava *Pokrajina 91*. V galeriji Lipa v Mestni hiši razstavlja *Izidor Jalovec*. V Pionirski knjižnici bo jutri v sredo, ob 16. uri *ura pravljic*.

**JESENICE** - V Kosovi graščini je na ogled razstava Kraji jeseniške občine in Jeseničani v literaturi. V razstavnem salonu Dolik je na ogled *skupinska razstava likovnih del* članov likovnega kluba Dolik.

**RADOVLJICA** - V galeriji Kamen je na ogled razstava karikaturne *Aljane Primožič*. V galeriji Pasaža radovljiške graščine razstavlja mladi gorenjski fotografi pod skupnim naslovom *Pokrajina 91*.

**ŠKOFJA LOKA** - V galeriji Fara bodo v četrtek, 5. decembra, ob 18. uri odprli razstavo slik akad. slikarja *Simona Mlakarja*. V galeriji Ivana Groharja je odprta *prodajna razstava* likovnih del članov Združenja umetnikov Škofja Loka. V galeriji ZKO - Knjižnica je na ogled razstava keramik Keramoslike *Jožeta Straška*. *Zbirke Loškega muzeja* bodo z decembrom odprte samo ob sobotah in nedeljah od 9. do 17. ure. Med tednom bo možen ogled po predhodni najavi na upravo muzeja. Prostor pedagoške delavnice v stolpu je ogrevan, za najavljene obiske predvajajo video kasete o muzejskih zbirkah. V galeriji Loškega gradu je na ogled razstava *Kmečke hiše v Selah* - ob istem času, kot so odprte stalne zbirke.

**TRZIC** - V galeriji Kurnikove hiše razstavlja risbe, akvarele in olja Iz sveta živali avtorja *Jurija Mikuletiča*.

**KAMNIK** - V razstavišču Veronika je na ogled razstava o delu in življenju pesnika *Franceta Balantiča*.

**LJUBLJANA** - V spodnjih prostorih Moderne galerije bodo danes, v torek, ob 18. uri odprli *razstavo študentske grafike 1962-1967*.

## PRIREDITVE TEGA TEDNA

**KRANJ: SREČANJE S PREŠERNOVIM PREVAJALCEM** - V gimnazijski knjižnici bo danes, v torek, ob 13. uri literarni gost hrvaški pesnik in prevajalec Prešernove poezije Luko Paljetak. Pesnika bo predstavil dr. Tone Pretnar, prevajalec Paljetkove poezije v slovenščino.

**VRBA: PESNIKU V SPOMIN** - V Prešernovi rojstni hiši bo danes, v torek, ob 17. uri spominska slovesnost ob 191. obletnici rojstva Franceta Prešerna. Predstavili bodo recital Vrba v režiji Alenke Bole Vrabc, pri klavirju Primož Kerštanj. Gost večera bo dubrovniški pesnik in prevajalec Prešerna v hrvaščino Luko Paljetak.

**ŠKOFJA LOKA: VEČER BALANTIČEVE POEZIJE** - V knjižnici Ivana Tavčarja bo danes, v torek, ob 19. uri literarni večer ob 70-letnici rojstva pesnika Franceta Balantiča. O pesniku bo govoril raziskovalec njegovega dela in življenja prof. France Pibernik, pesmi pa bodo brali Marija Lebar, Tina Teržan, Jure Franko, Marko Črtalič, na kitaro bo igral Uroš Lovšin.

**KAMNIK: FOTO - MONOGRAFIJA KAMNIK** - V razstavišču Veronika bodo jutri, v sredo, ob 18. uri ob glasbi in diapozitivih predstavili prvo barvno foto monografijo o krajih pod Grintavci z naslovom Kamnik. Vabita ZKO Kamnik in TD Kamnik.

**KRANJ: DRUGI DEL ABONMAJSKIH PREDSTAV V PG** - V četrtek, 5. decembra, ob 19.30 bo v Prešernovem gledališču PDG Nova Gorica zaigralo Pierra de Marivauxa Zmago Slavljaj ljubezni - za abnoma zeleni in izven. V petek, 6. decembra, bodo predstavo ponovili za abnoma petek II in izven, v soboto pa za abnoma sobota II in izven.

**RADOVLJICA: HODIL PO ZEMLJI SEM NAŠI** - V dvoranci radovljiške knjižnice bo danes, v torek, ob 19.30 večer pesniške besede v Prešernov spomin - z recitacijami in predvajanjem diapozitivov. Sodelujejo Marija Bohinc, Jaka Čop, Franci Černe.

**VEČER ŠPANSKE LIRIKE** - V dvoranci radovljiške knjižnice bo v petek, 6. decembra, ob 19.30 s ponovitvijo ob 21. uri literarni večer španske poezije v prevodu Nika Koširja. Pesmi je izbral prevajalec, po zamisli Alenke Bole Vrabc pa bodo poezijo predstavili člani Linhartovega odra.

## Večer s pesnikom

## PESMI RIŠEM

V petkovem večeru v Modri dvorani gradu Kieselstein se je predstavil pesnik Boštjan Soklič, ki ga ljubitelji glasbene zasedbe Tantadruj in njihove glasbe, dobro poznajo.

**Kranj, 29. novembra** - "Pesmi rišem, slike igram, za prijatelje sem Boštjan". Tako se glasi moto pesnika Boštjana Sokliča. Po predstavitvi njegovih podob pesmi, ki so jih člani Tantadruja pospremili z glasbo, Marko Elsner Grošelj in Alenka Bole Vrabc pa z nizom Boštjanovih stihov, sva se pogovorila o njegovi poeziji, o njegovi podobi kot pesnika. "Kot pesnik sem kozmični potepuh. Takšne so tudi moje pesmi, niso konvencionalne. Moj navdih je samotni, sem nekakšen osamel pesnik."

**Prebirate, poznate svoje sodobnike - pesnike. Kako se mednje umestite s svojo poezijo?**

"Umetnost je lahko le ena sama, samo pristop do nje je raznolik. V primerjavi s sodobniki sem simbolist."

**Vaša pesniška zbirka Otroški bog je prvenec. Pišete pesmi načrtno ali po navdihu? Na vaše ustvarjanje vpliva sprejem tega, kar ustvarite, v javnosti?**

"Pišem samo po nagibu, inspiraciji. Določene stvari je pač potrebno narediti, neka nuja v človeku to narekuje. Sprejem v javnosti? Komercialni uspeh moje zbirke seveda ne bi bil odveč." Pesniška zbirka *Otroški bog* je že bila predstavljena na Jesenicah v Kosovi graščini, v Ljubljani v K4 in tokrat v Kranju. Žal je trenutno v Kranju še ni mogoče kupiti, lahko pa jo dobite v nekaterih knjigarnah v Ljubljani. Žal zato, ker je knjiga izšla v majhni nakladi, 300 izvodov.

Boštjan Soklič pa ni samo pesnik in glasbenik - v skupini Tantadruj igra kitaro - ampak je tudi umetnostni zgodovinar in kar je še posebej pomembno, demonolog. Demoni ga izredno privlačijo, na to temo je že spisal diplomsko nalogo, vsekakor pa bo iz te teme tudi njegov magistrski. Če bodo le "demoni" hoteli... ● M. Peternej

## Nove knjige o Balantiču in drugih

## ZAMOLČANA POEZIJA IN PROZA

Kamnik - Tudi Mohorjeva družba se uvršča med tiste založbe pri nas, ki svoj knjižni program v zadnjem času dopolnjuje s knjigami avtorjev, ki so vsa leta po vojni pri nas nosili oznako prepovedanih, zamolčanih in pozabljenih. Pri tem gre tako za književnike živeče po vojni v emigraciji kot tudi padle v zadnji vojni in to na obeh straneh.

Te vrste vrzel je tokrat Mohorjeva družba sklenila zapolniti s tremi novimi knjigami predstavljenimi v Kamniku v tednu, ko so trajale slovesnosti ob sedemdeseti obletnici pesnika Franceta Balantiča. Prav ta pesniška osebnost pa vsekakor izstopa iz dolgega seznama književnikov, ki bi jih lahko uvrstili med tako imenovane zamolčane. Letos je pri Državni založbi Slovenije že izšla zbirka njegovih pesmi, kar pa za slovenski knjižni trg vsekakor ni povsem novost. Novost je to, da je France Pibernik, raziskovalec pesnikovega dela, uvrstil v to zbirko poezijo, kot jo je napisal pesnik Balantič, torej brez popravkov. Literarna zgodovina namreč ve, da je ob poprejšnjih izdajah Balantičevih zbirki prihajalo ne le do popravkov, pač pa celo do vsebinskih posegov, kot se jih je na primer lotil že prvi izdajatelj Balantičevih pesmi dr. Tine Debeljak.

Na predstavitvi pesniške zbirke *Tih glas piščali je prof. Pibernik obrazložil svoj tokratni izbor pesmi za zbirko, ki je ne spremlja tako kot poprejšnje izdaje obsežen komentar. Zbiralec je tokrat prispeval le kratek pregled življenja in dela Franceta Balantiča. Tih glas piščali je zbirka Balantičevih pesmi brez pesmi, ki jih pesnik ni dokončal, pa tudi vse, kar je objavljeno, je brez posegov v avtorja. Končno so takšne pesmi, nedokončane in popravljene zanimive le za literarnega raziskovalca.*

Balantič je vsekakor pesnik, ki ima vseskozi v slovenski literaturi, ne glede na to, da je uradno sodil med zamolčane, kamor ga je postavilo dejstvo, da je umrl v domobranski uniformi, izjemno mesto. Pa ne zato, ker na njegovo poezijo ni vplivala politična ideologija, pač pa so ga uveljavile pesmi same. Z njegovo poezijo se je bilo enostavno vredno in treba ukvarjati, verjetno pa bo sedaj sedmi izdaji, ki je vsekakor namenjena najširšemu krogu bralcev, sledila še kakšna.

Če je imel France Balantič med zamolčanimi književniki po vojni izjemno mesto, njegove zbirke so izhajale tako v Argentini, Celovcu in tudi v Sloveniji, pa je literatov, katerih imena zdaj prvič spoznavamo zaradi enakega vzroka, za celo

vrsto. Nanje je prof. Pibernik naletel, ko se je podrobneje ukvarjal z raziskovalno nalogo o delu in življenju Franceta Balantiča. Del odkritega je že tudi izšlo v književni obliki, izbor avtorjev, kot ga je predlagal v najnovejši antologiji tako imenovanih pozabljenih z naslovom *Jutro pozabljenih*, pa je nastal po edinem kriteriju - da niso več živi. Tako v zbirki proze in poezije enainvajsetih avtorjev najdemo tako poezijo Ivana Hribovske (lani so izšle njegove Pesmi pri Cankarjevi založbi) kot pesmi Franceta Balantiča, torej znanih pesnikov, tudi avtorjev, kot so Janez Klarič, Tone Čokan, Stane Bračko, Leopold Legat in drugi, za katere bralci in literarna zgodovina prvič zvedo. Pri izboru pa se avtor knjige prof. Pibernik ni oziral na estetska merila, pač pa je upošteval le načelo prekinitve molka. Za večino objavljenih se bo verjetno uveljavljanje v literarni zgodovini s to prvo objavo tudi zaključilo, kot je sicer usoda vseh prešibkih literarnih peres.

Tretja knjiga med predstavljenimi pa je del obsežnega esejističnega opusa, ki se mu fi-

lozof in literarni zgodovinar dr. Taras Kermauner posveča že nekaj časa. Tokrat je objavil razpravo o Balantičevi poeziji z naslovom *Ogenj, ki prečiščuje*, naslov v nekem smislu povezuje z znano Balantičevim pesem in naslov zbirke *V ognju groze* plapolam. Dr. Kermauner se analize loteva v primerjavi z nekaterimi drugimi poezijami - Borovo, Brejčevno - Javorškovo, Beličičevo, Šaljičevno, pri tem pa ga posebej zanima razmerje teh poezij do boga, do krščanstva. Avtor je prepričan, da je prav ta krščanski in še posebej verski nagib v slovenski poeziji močnejši, kot je bil doslej spoznan, saj so vse dosedanje razlage slovenske umetnosti in kulture to dejstvo hote ali ne hote spregledale. Tudi ne brez razloga, saj je katoliška cerkev, tako pravi Kermauner, vse od Mahnič in Pavlovske naprej veljala za neprijazno do svoje bodne kulture pri nas. Knjiga je nekaj posebnega tudi zato, ker je opremljevalec in avtor naslovnice akad. slikar Matej Metlikovič svoje videnje Balantičeve poezije v ilustracijah prinesel tudi na nekaj notranjih strani. ● Lea Mencinger

## Galerija Lipa

## RAZSTAVA IZIDORJA JALOVCA

Izidor Jalovec, ki se z najnovejšimi slikami predstavlja na samostojni razstavi v Galeriji Lipa, je znan kot ekspresivno naravnani ustvarjalec, ki vztrajno zavrača že preverjene umetniške pozicije - niti pomisli ne na umetnost, ki mora biti lepa in mora ugajati.

Naša umetnostna klima pred desetimi leti in več, ko je kar nekaj let za sinonim vsega svežega in aktualnega veljala »nova podoba«, je Izidorju Jalovcu posredovala marsikatero potrditev pravilnosti njegovega razmišljanja in tudi marsikatero ustvarjalno pobudo. Klasične zakonitosti dobrega okusa v likovni umetnosti, ki se jim je umetnik znal odpovedati že kmalu po začetkih ustvarjalne poti, je zamenjala intenzivna, zavezujoča sporočilnost. Sponatano, komajda kontrolirano umetniško izražanje je svojevrstno podoba našlo tudi v kombinaciji med slikarskim in kiparskim izražanjem; bodisi v poslikanih plastikah ali v vnašanju kiparskih elementov na plošev platna bodisi v prostorske objekte spreminjajočih se risbah Kristusa na razpelo.

Umetnikova težnja po intenzivnem in sproščnem ustvarjanju je v zadnjem času zopet poiskala nova izrazna pota. Kar navadili smo se na Izidorja Jalovca kot impulzivnega slikarja in risarja, tokratna razstava, kot tudi precejšnje za nepripravljeno občinstvo kar nekoliko »šokantna«, pa nam umetnika predstavlja v povsem drugačni luči - kot natančnega in potrpežljivega ustvarjalca.

Čeprav se je poprejšnji hrup poleg in nam najnovejša dela predstavljajo umetnika v drugačni, skorajda ukrojeni podobi, tudi na lokalne tone omejen toniranje nikakor ne more zatajiti dinamike, ki se skriva v ženskih aktih in napetih, krčevitih konjskih telesih; tako akti kot upodobitve konj so bili del umetnikovega motivnega sveta že v preteklih ustvarjalnih fa-

zah, le emotivno razglašena risba kot osnova vsake Jalovčeve slike je doživela svojevrstno nadgradnjo v racionalnejših, skorajda »kiparsko« učinkujočih, a zato nič manj umirjenih in neposrednih slikah. Novost je, da Izidor Jalovec morda prvič slika na tonski način in izrazito likovno.

V ustvarjanju Izidorja Jalovca se tokrat srečamo tudi z nekakšno različico eklekticizma. Ne samo, da je umetnik posegel v lastna območja že nasli-

kanega, motiva Treh gracij in Ugrabitve Levkipovih hčera skorajda »picassovska« razčlenba hrzajočih konj in vključitev golobice kot simbola miru s sliko, ki je nastala med vonjbi lahko predstavljali pravcati »remake« del iz umetnostne preteklosti, a gre, z izjemo pod Rubensovi sliki prilagojene kompozicije Ugrabitve Levkipovih hčera, vendar le za bežno namigovanje na njihov pomen pri izoblikovanju in umetniški rasti Izidorja Jalovca. ● Damir Globočnik

## NAGRAJENI FOTOGRAFI

**KAMNIK** - Na nedavni razstavi izbranih fotografij v razstavišču Veronika v okviru srečanja foto in filmskih skupin Gorenjske žirija za fotografije in diapozitive (Vlastja Simončič, Lado Jakša, Dušan Lipovec) podelila naslednja priznanja: Janezu Koželju Foto klub Jesenice, za fotografijo Črni maček, Toniju Igliču Foto kino kluba Mavrica Radomlje za Podoknico, Marku Trobevu iz Kamnika pa za Biševo I, II, III. Med mladimi fotografji je nagrado za Vdor svetlobe prejel Uroš Černuta, član foto kroga ka OŠ Koroška Bela, priznanji pa sta dobila Polona Malenšek za Staro ljubezen in Gašper Svetlin za Vrata, ob iz foto krožka Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Bratov Rupar Jesenice. Pri diapozitivih je nagrado prejel Janez Kosmač za posnetek soncu in vetru, priznanje pa Aleksander Čufar, Foto kino klub Janez Puhar Kranj, za Apollo 33. Priznanje za film (selektor) bil Naško Križnar) sta prejela Janez Kosmač za film Zbiratelj Darko Zore za film Run, ob iz FKK Mavrica Radomlje. ● Dušan Lipovec

**PIKA, d. o. o. Kranj**  
Grosistična in maloprodajna trgovina, Kolodvorska 2  
64000 Kranj

Objavlja delovno mesto

## TAJNICE

(1 delavka za določen čas; nadomeščanje začasno odsotne delavke, predvidoma 1 leto)

- administrativna ali ekonomska sr. šola
- lahko tudi pripravnik
- možnost kasnejše zaposlitve

Prijavo pošljite v 8 dneh po objavi na naslov: PIKA, d. o. o. Kranj, Kolodvorska 2, 64000 Kranj. Kandidate bomo o izbiri obvestili v zakonskem roku po končanem zbiranju prijav.

## Lutkovno gledališče Cveto Sever

OŽIVLJENI LUTKOVNI  
ČETRTEKI

Kranj - Če so otroci pogrešali lutkovne predstave, se jim z decembrom želja uresničuje. Že ta četrtek se v gradu Kieselstein v Tomšičevi ulici spet začnejo lutkovni četrtki.

Tokrat jih je obnovil Cveto Sever, ki jih je v letih 1983 - 85 tudi uvedel, a nato zaradi adaptacije gradu začasno opustil. Te dni je bila nared tudi obnovljena dvoranica za lutkovne predstave takoj ob vhodu na grajsko dvorišče, kjer se sredi tudi obnovljeni naslov Lutkovno gledališče Cveta Severja. Otroci bodo posedli po novih lesenih klopih dvoranice, ki se ponaša zdaj tudi s posodobljeno svetlobno tehniko.

Otvoritvena predstava bo že ta četrtek, 5. decembra, ob 16.30 s ponovitvijo predstave tudi ob 17.30. uri. Otroci bodo gledali - kaj pa drugega - igrice Janko in Metka Cveta Severja. V naslednjih šestnajstih (16!) četrtkih pa se bodo vrstili lutkarji in lutkovne skupine od tu in tam. V četrtek, 12. decembra, bo lutkovna skupina Gledališča Tone Čufar Jesenice zaigrala Butalce, 19. decembra bo Gledališče Fru-fru Ljubljana zaigralo Cufka, 26. decembra bo otroke zabavala Mateja Koležnik z dedkom Mrazom. Prva predstava po novem letu bo 2. januarja, Lutkovno gledališče Kranj bo postavilo na oder lutkovno predstavo Pavliha. Ni kaj, pester spored za prvo četrtino sezone. V polepšani dvoranici se bo našel prostor na stenuh tudi za razstavljanje slik - prvi se bo predstavil Tone Marolt. ● L. M.

Kot kaže bomo v evropski turistični pogači Slovenci še nekaj časa pobirali le drobtinice

# Turizma se lahko učimo le petnajst minut daleč

Naše turistično gospodarstvo se tik pred zimsko sezono otepa s hudimi likvidnostnimi težavami, turistični delavci pa vladi očitajo, da, namesto da bi podpirala paradnega konja (kar bi turizem pri nas vsekakor lahko bil), še vedno stavi na osle.

Kranjska Gora, 29. novembra - Okrogla miza, ki so jo na temo "Turizem kot konkurenčna prednost Slovenije" v petek dopoldne pripravili v hotelu Alpina v Kranjski Gori (podobna bo tudi ta teden v Bohinju, pred časom pa je bila že v Rogaški Slatini), je ponovno razkrila vso zamotanost našega političnega in gospodarskega položaja, ki tudi turističnemu gospodarstvu onemogoča normalno delo, kaj šele razvoj. Okrogle mize se je udeležil tudi minister za turizem in gostinstvo, Ingo Paš, ki je kranjskogorskim turističnim delavcem pojasnil stališča ministrstva za turizem in njihova prizadevanja za uveljavitev le-teh v vladi.

"Dokler ljudje, ki se v republiki ukvarjajo s konceptom razvoja našega gospodarstva, ne bodo razumeli, da je turizem panoga, ki povezuje gospodarstvo in daje življenje največjemu številu gospodarskih dejavnosti, od prometa vseh vrst, do industrije, kmetijstva, gostinstva, ... in da turizem lahko mladi slovenski državi najhitreje pripelje denar, da bodo zaživele tudi druge gospodarske panoge, je zastoj, da mi v Zgornjesavski dolini ponavljamo svoje probleme, kot smo jih ponavljali že doslej. V naši vladi se še nikoli niso resno pogovarjali o tem, ali je turizem res naša strateška usmeritev in kaj narediti, da bi bila. Če tega ne bo, potem je zastoj naše tarnanje in mledovanje in vsi pogovori. Rad pa bi rekel, da stavimo že enkrat na paradnega konja, ne stavimo kar naprej na osle. Stavimo na tistega, za katerega vemo, da bo prvi prišel na cilj. Osebnost sem prepričan, da je to lahko turizem. In turizma se nam ni treba učiti dlje kot petnajst minut daleč na Koroško v Avstriji," je že v začetku poudaril Jože Borštnar iz Turističnega društva.

Njegova razmišljanja o zaskrbljujočem stanju v turističnem gospodarstvu Slovenije in Kranjske Gore je podkrepil direktor hotela Kompas Borut Perovšek, ki je povedal, da se je letošnja sezona v Kranjski Go-

ri začela spodbudno, nato pa je že pomladi z naraščanjem napetosti v Jugoslaviji prišlo do velikega padca nočitev. Poleti so domači gostje vsaj za silo (37 - 40 odstotkov) napolnili kranjskogorske hotele, v zadnjih dveh mesecih pa so zasedeni med enim in dvema odstotkoma. Temu primerno so se znižale tudi plače zaposlenih, saj je masa za plače od zime do oktobra manjša kar sedemkrat. S tem pa plače v gostinstvu in turizmu še bolj zostajajo za ostalim gospodarstvom. Slavko Pem iz Gorenjke je tudi poudaril, da cene vhodnih surovin (predvsem hrane)

močno naraščajo, hotelirji pa jim ne sledijo, saj se zavedajo, da bi višje cene odgnale še tiste domače goste, ki bi vendarle utegnili priti na počitnice. Prav tako naraščajo cene propagandnih materialov, tiskarje pa podjetja mnogokrat že raje iščejo v sosednji Italiji kot doma, kjer so kljub draginji še vedno cenejši.

Tudi na področju propagande bo nujno narediti več, če ne bomo v naslednjih letih v evropskem turističnem kolaču pobirali le drobtinice, je opozarjal Leopold Ferjančič. Predsednica izvršnega sveta jeseniške občine Rina Klinarjeva pa je povedala, da se zavzema, da bi Zgornjesavska dolina - od Prešernove Vrbe do Planice - dobila drugače image, kot ga ima sedaj, ko je jeseniška občina znana zgolj kot železarsko-kojeksa. Pri ponudbi bo treba izkoristiti prednosti lepote Triglavskega narodnega parka in seveda izboljšati komunalno

Inštitut za ekonomska vprašanja je pred kratkim pripravil oceno učinkov letošnje turistične sezone na slovensko gospodarstvo. Kot predvidevajo bo v letošnjem letu znašal celotni izpad tujskega turističnega prometa glede na lansko leto kar 75 odstotkov, zaradi česar bo devizni priliv manjši za okoli 400 milijonov dolarjev. Izgube so bile že v prvem polletju višje za 196 odstotkov, medtem ko so se v gospodarstvu povečale za 95 odstotkov. Slaba turistična sezona je zaradi reprodukcijske povezanosti in multiplikativnih učinkov vplivala na izpad izvoza in celotne slovenske proizvodnje 2,3-odstotno, akumulacija pa se bo zmanjšala za 5,5 odstotka. Kot so poudarili na četrtikovi seji Združenja za gostinstvo in turizem, je likvidnostno stanje v mnogih podjetjih izredno kritično, vse to pa otežujejo tudi visoke obrestne mere za posojila. Zato je na predlog Ministrstva za turizem in gostinstvo, Turistične zveze Slovenije, Združenja za gostinstvo in turizem pri GZS in Sekcije za gostinstvo in turizem pri Obrtni zbornici Slovenije izvršni svet sprejel kratkoročne in dolgoročne ukrepe za rešitev kritičnega stanja. Med kratkoročnimi ukrepi je zlasti pomembno rešiti vprašanje likvidnostnih sredstev (okrog 800 milijonov dolarjev) in zagotoviti kredite za pripravo turistične sezone v višini 700 milijonov SLT.

## Na Gorenjskem že več kot 2 tisoč zasebnih podjetij Izvoz je še vedno gorenjski adut

Kranj, novembra - Gorenjsko gospodarstvo ustvarja presežek v blagovni menjavi s tujino, v devetih mesecih letošnjega leta je znašal 60,5 milijona dolarjev. Gorenjska je imela v slovenskem konvertibilnem izvozu 12,4-odstotni delež, kar je le nekoliko manj kot v najboljših letih, ko je bil ta delež celo 13-odstoten, medtem ko se po drugih kazalcih delež gorenjskega gospodarstva giblje okoli 10 odstotkov.

Po podatkih, ki nam jih je na Območni gospodarski zbornici v Kranju pripravila Jadranka Švarc, je gorenjska industrija v devetih mesecih letošnjega leta proizvedla za 10,9 odstotka izdelkov manj kot lani v tem času, zanimivo je pa dec prav tolikšen kot v slovenski industriji. Največji padec je bil tako na Gorenjskem kot v Sloveniji zabeležen v črni metalurgiji, kjer je bil 42-odstoten ter v proizvodnji preje in tkanin, kjer je bil 24-odstoten. Količinsko so na Gorenjskem proizvodnje povečale le tri pomembnejše industrije panoge in sicer proizvodnja električnih strojev in aparatov za 13 odstotkov, predelava kavčuka za 11 odstotkov in živilska industrija za 12 odstotkov.

Vse slabša oskrbljenost  
Oskrbljenost s surovinami in izdelavnim materialom je vse slabša, po oktobrskih podatkih je samo 40 odstotkov gorenjske industrije dobro oskrbljene z domačimi materiali, prav toliko je slabo oskrbljene, kritična

strojev in aparatov in sicer za 24,4 odstotka, predelava kavčuka za 8,4 odstotka, proizvodnja obutve za 7,6 odstotka, proizvodnja lesnih izdelkov za 8,3 odstotka in tekstilna industrija za 0,6 odstotka. Kar za 44,7 odstotka je izvoz zmanjšala črna metalurgija, predelava kovin pa za 3,7 odstotka. Največji delež v izvozu gorenjske industrije ima proizvodnja električnih strojev in aparatov in sicer kar 26-odstotnega, sledi predelava kavčuka z 19-odstotnim deležem, proizvodnja obutve s 16-odstotnim, tekstilna industrija z 8-odstotnim, proizvodnja lesnih izdelkov s 7,5-odstotnim, črna metalurgija s 7-odstotnim in predelava kovin s 6-odstotnim deležem.

### Presežek v menjavi s tujino

Kljub težkim gospodarskim razmeram gorenjsko gospodarstvo uspešno izvaž, v devetih mesecih letošnjega leta je konvertibilni izvoz znašal 332 milijonov dolarjev, kar je še vedno 12,4 odstotka slovenskega konvertibilnega izvoza, v najboljših letih je bil ta delež 13-odstoten. Ne gre pozabiti, da je to čisti izvoz blaga, vanj torej niso vštete storitve.

Gorenjsko gospodarstvo je v letošnjih devetih mesecih ustvarilo za 60,5 milijona dolarjev presežka v blagovni menjavi s tujino, od tega 58,3 milijona dolarjev na konvertibilnem in 2,2 milijona dolarjev na klirinškem trgu. V tem času je v primerjavi z enakim lanskim razdobjem izvoz najbolj povečala proizvodnja električnih

strojev in aparatov in sicer za 24,4 odstotka, predelava kavčuka za 8,4 odstotka, proizvodnja obutve za 7,6 odstotka, proizvodnja lesnih izdelkov za 8,3 odstotka in tekstilna industrija za 0,6 odstotka. Kar za 44,7 odstotka je izvoz zmanjšala črna metalurgija, predelava kovin pa za 3,7 odstotka. Največji delež v izvozu gorenjske industrije ima proizvodnja električnih strojev in aparatov in sicer kar 26-odstotnega, sledi predelava kavčuka z 19-odstotnim deležem, proizvodnja obutve s 16-odstotnim, tekstilna industrija z 8-odstotnim, proizvodnja lesnih izdelkov s 7,5-odstotnim, črna metalurgija s 7-odstotnim in predelava kovin s 6-odstotnim deležem.

### Menjava z drugimi republikami hitro pada

Poslovne vezi s drugimi republikami bivše Jugoslavije se slabšajo že vse leto, najbolj od polletja naprej. Gorenjska podjetja so v devetih mesecih letošnjega leta prodala v druge republike 21,2 odstotka celotne prodaje, tam pa opravila 17,7 odstotka celotnih nakupov. Še v letošnjem prvem polletju so bili ti deleži bistveno večji, saj so prodala v druge republike skoraj 23 odstotkov celotne prodaje in tam

urejenost - od čistejšega ogrevanja, do večje urejenosti cest in boljših telefonskih zvez. Vse to pa je povezano z večjimi finančnimi sredstvi, ki pa jih občine v tem trenutku ne zmore.

Udeleženci okrogle mize so večkrat tudi poudarjali, da bo morala biti usmeritev našega turizma v prijetne zasebne penzije, kar se je izkazalo kot uspešno v Avstriji. Prav tako bo treba oživiti tudi manjše kraje, pri čemer je predstavnik Planinskega društva Mojstrana Stanko Kofler povedal, da imajo v programu narediti planinsko šolo, saj je škoda, da ne bi izrabili uspehov naših alpinistov in s kvalitetno ponudbo privabili v Slovenijo tudi zahtevnejše goste (ki imajo seveda tudi debelejšo denarnico).

Minister Ingo Paš, ki so mu kranjskogorski turistični delavci bolj ali manj naravnost očitali, da v vladi ne naredi dovolj za razvoj oziroma preživetje perspektivne gospodarske panoge je v skoraj uro dolgem odgovoru povedal, da je pač treba upoštevati dejstvo, da je bilo letošnje leto za vse, s tem pa tudi naš turizem, prav posebno leto. Predstavitvena akcija na tujih tržiščih, ki jo je vodil Studio Marketing (kranjskogorski turistični delavci so mu očitali, da je bila usmerjena na napačna tržišča in da bi v novih razmerah veliko več pozornosti morali nameniti italijanskemu tržišču), je bila zasnovana še v miru in se je prekinila z vojno v Slovenji. Tako ni imela učinkov, kot bi jih lahko, vendar pa so projekt pripravili priznani strokovnjaki. Gospodarska zbornica, skupaj z ministrstvom za turizem pa ima že pripravljen predlog za bodoči sistem predstavitve, ki naj bi se začel izvajati v začetku prihodnjega leta. Tudi glede prometnega davka je minister povedal, da se bo po novem plačeval ob nabavi, storitev pa naj bi bila obdavčena le petodstotno. To bo sicer morala potrditi še skupščina, vendar kaže, da bo dolgoletna želja in zahteva turističnih delavcev le uslišana. Ingo Paš je zanikal tudi trditve, da ministrstvo s svojimi zahtevami ne prodre do vlade in skupščine in da se zato problematika turističnega gospodarstva ne obravnava dovolj resno. Je pa res, da denarja povsod manjka in da je trenutno edina možnost, da turizem dobi nekaj pomoči iz sklada sredstev za izvozne stimulacije. ● V. Stanovnik

GOSPODARSKI KOMENTAR

*Hot*

MARIJA VOLČJAK



### Kopica tečajev

Ukrepi Banke Slovenije že učinkujejo, za približno tretjino manjša denarna masa v obtoku že povzroča pomanjkanje tolarjev, mnoga podjetja so morala ob izplačilu plač posttrgati vso gotovino in hitro prodati nekaj vrednostnih papirjev. Inflacija je bila novembra manjša kot oktobra, kar daje upanje, da bo padala še naprej, čeprav je seveda težko pričakovati, da bi se povsem umirila in da nam ne bi nenehno grozila hiperinflacija. Samo z denarno politiko je namreč ni moč ukrotiti, dokončno jo moč spraviti na vajeti z ozdravitvijo gospodarstva, drugače povedano z drugačnim, predvsem z boljšim delom.

Pomanjkanje tolarjev ima krepke posledice na Ljubljanski borzi, kjer so tečaji krepko padli, promet pa je bistveno manjši. Na borzno trgovanje vplivajo seveda tudi menjalnice, ki rastejo kot gobe po dežju, vse pa imajo presežek. Zakaj, je seveda jasno, saj ljudje zaradi nakupa družbenih stanovanj pridno vlečejo devize iz nogavic. Kako ne, saj je to v tem trenutku zanesljivo najboljši posel, ki ga je treba izkoristiti, kaj takšnega se zanesljivo ne bo ponovilo, saj se ne more. Stanovanja so namreč zdaj tako poceni, da se je potrebno "stegniti" približno toliko kot pri nakupu avtomobila. Za tiste, ki so pohiteli, stanovanja glede na velikost in starost stanejo od 6.000 do 20.000 mark.

S pomanjkanjem tolarjev smo lahko dobili njegov drseči devizni tečaj, natančno po 20. novembru, kakor smo lahko potihem napovedovali odločitev Banke Slovenije. Še vedno je bistveno nižji kot v menjalnicah ali na ljubljanski tržnici, kar si lahko razložimo z dejstvom, da izvoznikom 30 odstotkov deviz nemudoma pobere država, ki ji seveda ustreza nižji tečaj. Gospodarstvo razumljivo že protestira, direktorji ponujajo izračune, da jim s tem pobeže mesečno celo toliko kot znašajo plače.

Trenutno imamo torej kopico tečajev, za javnost najbolj skrivnostni nastaja v trgovanju med podjetji, ki v dveh dneh lahko drugim prodajo devizni priliv, kar praktično pomeni, da pri stranskih vratih uvajajo devizne račune.

Kaj se bo iz vsega tega izcimilo, je težko napovedati, finančni minister Šešok in podpredsednik vlade Ocvirk sta že omenila, da naj bi kopica tečajev privedla do enega, kar pomeni, da bi se moral uradni tečaj Banke Slovenije dvigniti, na drugi strani pa pasti tečaji v menjalnicah in med podjetji. Le tako bi naš denar lahko začel razmišljati o konvertibilnosti, kar je vendar naš cilj. Mar ni?

## IZ GOSPODARSKEGA SVETA

### Minister Bavčar v Iskri

Na obisku v Iskri Holdingu se je minuli četrtek mudil slovenski notranji minister Igor Bavčar, razgovora so se udeležili tudi predstavniki Terminalov, Elektrovez, Elektrooptike, Sistemov in Iskre Commerce. Predstavnice notranjega ministrstva so posebej zanimali programi s področja varovanja premoženja, to je tako imenovali inteligentni dom, brezžične zveze, optični prenos zvoka in podatkov.

### Na jvišje plače imeli naftarji

V Sloveniji je septembra čisti osebni dohodek znašal 11.344 tolarjev, v gospodarstvu 10.990 tolarjev, v negospodarstvu 12.929 tolarjev. V primerjavi z avgustom so bile plače višje za 10,7 odstotka.

Najvišje plače so imeli v proizvodnji naftnih derivatov, kjer je povprečje znašalo 20.702 tolarja, sledi kmetijstvo s 15.811 tolarji, elektrogospodarstvo s 15.623 tolarji, ribištvo s 14.550 tolarji, premogovništvo s 14.458 tolarji in gozdarstvo s 14.450 tolarji. Najnižji čisti osebni dohodek so imeli v proizvodnji preje in tkanin, kjer je povprečje znašalo borih 7.771 tolarjev, manj kot 9.000 tolarjev povprečne plače so imeli še v črni metalurgiji, lesni industriji, v proizvodnji končnih tekstilnih izdelkov in v čevljarški industriji.

Podrobna analiza tudi kaže, da prejemajo zaposleni v gradbeništvu, gostinstvu, turizmu, obrti in v osebnih storitvah pod 10.000 tolarjev plače, nad 15.000 tolarjev pa imajo zaposleni v finančah in drugih poslovnih storitvah ter v družbenih organizacijah in skupnostih.

V več kot polovici slovenskih občin, natančneje v 34-tih, so čisti osebni dohodki pod republiškim povprečjem. Najvišje plače so septembra izplačali v občinah Ljubljana-Center, Ljubljana-Bežigrad in v občini Pesnica, ki ima najvišje občinske plače, povprečje je znašalo 14.254 tolarjev.

### 20 let Pekovega družabništva z Afisom

Tržiški Peko je z nemško firmo Afis prvo pogodbo podpisal že leta 1969, dve leti kasneje pa je v firmo vstopil s svojim kapitalom in sam opravlja vse izvozno-uvozne posle z Afisom. V dveh desetletjih je v Afis izvozil 21,7 milijona parov obutve v vrednosti 207 milijonov dolarjev, proizvedena je bila v tržiški tovarni in pri številnih kooperantih. Leta 1983 je bila podpisana pogodba o dolgoročni proizvodni kooperaciji in Peko je postal še zanimivejši na tujih in domačih trgih, tako zaradi kakovosti kot modnih izdelkov. Kolekcije so namreč kreirali skupaj, zato so lahko v še večji meri upoštevali želje trga.

Že leta 1975 je Peko kot prvi jugoslovanski izdelovalec obutve začel samostojno, pod imenom Peko-Afis, nastopati na največjem evropskem sejmu obutve v Düseldorfu. V dvajsetih letih se je Afis razvil v enega največjih uvoznikov obutve v Nemčiji, zanj so delale tudi druge jugoslovanske tovarne. Zaradi političnih razmer pri nas pa se je v zadnjih dveh letih presmeril na druga tržišča, predvsem Daljnega Vzhoda in Južne Amerike. Pekov povprečni obseg poslovanja v zadnjih sedmih letih je obe leti znašal od 23 do 28 milijonov mark in je v nenehnem porastu.

## Jutri se bo začel letošnji SKI EXPO Predstavitev turistične ponudbe

Ljubljana, 2. decembra - Dvaindvajseti slovenski sejem opreme in pribora za zimski šport ter turistične ponudbe bo tudi letos mednarodni. Začel se bo jutri, 4. decembra, in trajal do nedelje, 8. decembra.

Kot so ob predstavitvi letošnjega sejma povedali organizatorji, predstavniki Ljubljanskega sejma in SK Snežinka, so se, glede na velike težave, ki so v preteklih letih spremljale smučarsko industrijo doma in v tujini, odločili, da sejem letos še bolj približajo ljubiteljem zimskega športa. Na željo številnih obiskovalcev in razstavljalcev so ga postavili v kasnejši čas (navadno je bil že v začetku novembra), letos pa tudi ne bodo zaračunavali vstopnine. Na sejmju se bodo predstavili vsi pomembni proizvajalci smučarske opreme, trgovske organizacije, pa tudi domača in tuja zimsko - športna središča. Kot že vrsto let bo v hali D organizirana komisijska prodaja rabljene opreme. Sekretar SK Snežinka Adi Kozinc pa je tudi povedal, da bo poseben prostor namenjen tistim, ki imajo rabljeno opremo in bi jo radi podarili. Pustili jo bodo ob steni, tam pa jo bodo lahko vzeli tisti, ki si je ne morejo kupiti. Sejem bo vse dni odprt od 10. do 20. ure. V sredo ob 13. uri bo tiskovna konferenca Smučarske zveze Slovenije, v petek bo dan Kompas, v soboto pa bo SK Branik predstavil priprave na mladinsko prvenstvo v alpskem smučanju, ki bo na mariborskem Pohorju. ● V. Stanovnik

## Preprečevalnik rjavenja avtomobila

Ljubljana, 26. novembra - Slovenijales je na tiskovni konferenci predstavil elektronski preprečevalnik rjavenja avtomobila RUST EVADER, ki jo lahko pri nas kupimo z jamstvom Zavarovalnice Triglav.

Gre za izdelek firme Rust Evader Corporation iz Altoone v ZDA, deluje na principu kapacitivne zaščite, patentno je zaščiten po vsem svetu, njeno visoko kakovost pa dokazujejo atesti priznanih ameriških in drugih inštitutov. Napravo po svetu prodajajo v dveh oblikah: kupec jo lahko montira sam in je tako deležen zakonsko določene garancije, lahko pa jo kupcu vgradi pooblaščen servis, ki hkrati izda zavarovanje in s tem odgovarja za njeno delovanje.

Rust Evader je pri nas prva naprava, ki jo v trgovini lahko kupimo z zavarovalnim jamstvom, njeno visoko kakovost potrjuje zaupanje Zavarovalnice Triglav, ki je jamstvo prevzela za območje Slovenije in Hrvaške. Priznala in krila bo vsako škodo, ki bo nastala ob okvari in sicer do višine 3.000 mark v tolaški protivrednosti.

Naprava v maloprodaji stane približno 5.000 tolarjev, pregled, vgradnja in zavarovanje pa stane 500 tolarjev. ● Helena Brudar

GORENJSKI GLAS  
VSE KOLEKTORJE



PROIZVODNO, TRGOVSKO  
IN GOSTINSKO PODJETJE  
ŠKOFJA LOKA p.o.

## AKCIJSKA PRODAJA

### Maloprodajna cena

VINO kak. TOKAJ 0,7 l, Goriška Brda	79,30 SLT
VINO PENEČA REBULA 1/1 Goriška Brda	136,80 SLT
VINO RIBIČ beli 1/1, Vino Koper	39,70 SLT
SADJEVEC 1/1 ALKO	127,00 SLT
BRANDY MINISTER GREGOR 1/1 ALKO	160,10 SLT
SIR EMENTALEC 1 kg	215,30 SLT
Bonboni ŠUMI MIX 450 g Žito-Šumi	67,90 SLT
BALI desert 100 g, Žiro Gorenjka	25,20 SLT
JOLY prašek 3/1, TKI Hrastrnik	315,60 SLT

UGODEN NAKUP JE PRI  NAKUP

## Kam na prigrizek?

Prigrizek, ki ga imamo v mislih, je dopoldanska, "službena malica" in "službeno kosilo", obroka skratka, ki si jih lahko ali pa ne, privoščite med delovnim časom.

Kranj, 29. novembra - Sprehodi smo se po Kranju in si ogledali cene, v eni izmed izbranih restavracij pa tudi praktično preizkusili kvaliteto hrane. Naše ocene seveda niso strokovne, ampak le informativne. Zanimala pa nas ni samo okusnost in cena hrane, tudi pri postrežbi in sprejemu strank, nas samih, smo bili pozorni.

Najprej smo se napotili v Živilino restavracijo Globus in si privoščili običajno malico. Lahko smo izbirali med ocvrtim piščancem s solato, ocvrtim osličem prav tako s solato in pasuljem (brez mesa). Prvi dve varianti sta stali 110, tretja pa 85 tolarjev. Postreženi smo bili hitro in prijazno, hrana (poskusili smo osliča in piščanca) je bila okusna. Pri izbiri malice se v tej restavraciji ravna po sezonskih jedilih, kosilo pa je možno dobiti tudi po naročilu, ker je malo gostov. Gostje so predvsem uslužbenci iz Merkurja, Kokre, trgovine Peko in ostale Globusove "sosedne". Cene so komercialne, brez popustov, možno je tudi plačilo z Živilinimi boni, ki se prodajajo vnaprej.

V Mlečni restavraciji smo si ogledali petkov jedilnik: pizza, bolonjski špageti, jota s pecivom, gibanica, grmada, gobova omleta, zelenjavne omlete. Cene se gibljejo med 48 in 75 tolarji, seveda pa si lahko naročite, če imate čas, tudi vse ostale jedi z običajne ponudbe mlečne restavracije, vključno s sladicami in napitki. In še dva zanimiva podatka: žemlja "brez" vas bo v mlečni stala 8 SLT, žemlja z maslom pa 27 SLT.

Kdor ima rad ribe, bo našel bogato ponudbo v ribarnici Delfin. Cena malice je od 70

do 80 tolarjev, za ta denar pa so v petek ponujali: ocvrto postro, skušo na žaru in ocvrte sardelne fileje, vse s solato. Kos kruha stane 6 SLT, osličev file s tatarsko omako pa 148 SLT. Osebeje je prijazno, postrežba hitra, le prostorček je malce premajhen za vse ljubitelje rib. Poleg okusne malice pa si lahko izberete tudi kos ribe za domačo uporabo, zamrznjene ali sveže.

Tudi v hotelu Jelen so nas sprejeli prijazno. Njihove malice stanejo 90 tolarjev, postrežbo pa vam z: rižoto, ocvrtimi kaneloni, pečenim puranom in praženim krompirjem, joto z rebrci, kotleti, ... tedenski jedilnik, ki se spreminja vsak teden. Naročil za malice je veliko, za kosila pa nekaj manj. Ta stanejo 150 SLT in so že pripravljena. Obroke si lahko privoščite z vrednostnimi boni, eden stane 50 tolarjev, če pa si jih kupite za cel mesec, dobite še dodatni popust.

Nazadnje smo obiskali še gostišče Trebec, kjer so bili malo manj prijazni, tako da smo si cene malic prepisali kar s cenika. Cena malice je pri njih 85 tolarjev, izbirate pa lahko med špageti, milansko omako s solato, pečenko, možgani, jetri, pečenicami, krvavicami in žolco. Takšna je bila izbira v petek, gostišče polno, mi pa malce razočarani nad neprijaznim sprejemom. ● M. Peternelj

Kako zaščititi potrošnika

## Visoko ceno le visoka kvaliteta

Ljubljana, 21. novembra - Slovenska kmečka zveza - Ljudska stranka je na vse hujske očitke, da je tudi ona kriva za nemogoče dražanje kmetijskih pridelkov in živil, za vse večji razkorak med odkupnimi in maloprodajnimi cenami, sklenila priti problemu do dna. Za sodelovanje je zaprosila DOMUS - Center za dom, ustvarjalnost, svetovanje in za zaščito potrošnikov. Višjo ceno naj ima le dobra kvaliteta. SKZ-LS predlaga odpravo monopola in vzpostavitev povezav med kmetijskimi zadrugami in potrošniškimi zadrugami, ki jih nameravajo ustanovljati.

DOMUS naj bi na svoj ustaljeni način raziskave trga ugotavljal razlike v cenah in kvaliteta osnovnih živil, na osnovi česar bi analitično proučili posamezne proizvode ter postavili kvaliteten razrede zanje.

Nujno je postaviti trdna razmerja pri osnovnih živilih, je v razgovoru s predstavniki DOMUSA poudaril podpredsednik SKZ-LS Marjan Podobnik. Najhujša nesorazmerja se pojavljajo pri mesu in mleku. Dražijo jih ne le marže posrednikov, temveč tudi prevelike kapacitete v mlekarstvu in klavništvu, ki so zdaj ko so zaprte meje na jug, prišle še bolj do izraza. Pri tem pa ni spodbujana kvaliteta. Nujno je preiti na cenovne razrede, ki bi strogo ločili kvaliteto od nekvalitete. Vsak cenovni razred bi moral biti strokovno utemeljen. Inšpekcije danes štitijo sedanje stanje in ker ni pravega interesa, se seveda stanje ne spremeni. Ščitjen je monopol. Z ustanavljanjem potrošniških zadrug, meni poslanec Slovenske kmečke zveze - Ljudske stranke Jože Hobič, bo posrednikov manj, veljali bodo kvaliteta, standardi, asortiman bo širši, predvsem pa ne bo verige posrednikov, ki bi vnedogled dražili proizvode. Podobna prodaja živilskih proizvodov je že uvedena na Japonskem, kjer se polovica prehranbenih artiklov že prodaja preko potrošniških zadrug direktno na domove potrošnikov. ● D. Dolenc

## Več železniških povezav v Sloveniji

Z novim konceptom potniškega prometa, ki ga pripravlja ŽG Ljubljana za vozni red 1992/93, bodo potniški vlaki že v tem mesecu vozili pogosteje. Izboljšala pa naj bi se tudi kvaliteta potniški prevoza.

Tako bo med drugim na relaciji Nova Gorica - Jesenice vozil vlak z odhodom iz Nove Gorice ob 7.02 (prihod na Jesenice 8.59). Z Jesenic se bo vračal ob 10.13, ob 12.41 pa bo spet v Novi Gorici. ● M. P.



KOVINOPLASTIKA LOŽ  
p.o.

nudi od 9. 12. 1991 do 9. 1. 1992

**20%**

**tovarniški novoletni popust**  
za vse tipe predalnikov REGA.

**Nabavite jih lahko v trgovini**  
**MERKUR KRANJ - NAKLO**

**Kokra** KRANJ

Nova trgovina

**MINI METRO** (Bivši DEKOR)

**MAMLJIVO**  
**NOVOLETNO**  
**NAGRADNO**  
**ŽREBANJE!**

z malo sreče bo vaša  
želja morda izpolnjena!

**Udeležen bo vsak**  
**kupec!**

**ZADNJO SOBOTO V MESECU JE TRGOVINA ODPRTA VES DAN.**

**In kakšne so nagrade?**

- 1. nagrada:** glasbeni stolp
- 2. nagrada:** kar trije radiokasetofoni
- 3. nagrada:** avtomat za črno kavo - capucin z dvojnimi nastavkom
- 4. nagrada:** garnitura kuhinjske posode
- 5. nagrada:** poslovni kovček SAMSONITE

Žrebanje bo 30. 12. 1991 v naši trgovini. Rezultati bodo znani takoj in tudi objavljeni v časopisu Gorenjski glas.







**Kranj, 2. decembra** - Slovenska hranilnica in posojilnica v Kranju se je preselila v nove prostore, iz utesnenih sobic v prvem nadstropju v prostorno pritičje, ki jih je že pred časom izpraznila Stanovanjsko komunalna banka Ljubljana. Prostore v Domu obrtnikov na Primskovem v Kranju so lepo in domiselno uredili, največja novost je nov pristop, saj bodo bančni uslužbenci stranke sprejemali in jim postregli stoje, kar pri nas še ni v navadi. Foto: G. Šinik

## Razočarani varčevalci Lesa

**Kranj, 2. decembra** - Po prodaji begunjskega Elana na dražbi so varčevalci banke Les še bolj razočarani. Izvedeli so, da zaradi stečaja banke, ki so ji mnogi rekli kar Elanova, sploh ne morejo biti enakopravno vključeni med druge upnike, ki so se združili v Comelu. Tudi obljube, ki jim jih delijo ministri in člani vlade na obiskih njihovih predstavnikov, ne obrode sadov. Alojz Šušteršič iz Begunj, ki vodi gorenjski odbor, nam je sporočil, da so imeli v zadnjih tednih več sestankov, ta teden pa se bodo zbrali predstavniki varčevalcev Lesa iz vse Slovenije. Najbolj se jezijo varčevalci, ki zdaj kupujejo družbena stanovanja, prihranki pa so jim ostali v gospodarni banki Les, ter kmetje, ki so tam hranili denar za obnovo gospodarskih poslopij, zdaj pa se gradenj ne morejo lotiti. ● M. V.

## Privlačnejše vezave

**Kranj, 2. decembra** - Stanovanjsko komunalna banka je polog dosedanjih uvedla nove, privlačnejše vezave tolarjev. Za vezave na 50 dni vam nudijo fiksno obrestno mero v višini 25 odstotkov. Za vezave od 30 do 60 dni pa je obrestna mera spremenljiva, pomembno je, da v celoti priznajo revalorizacijo, ki je zdaj 18,7-odstotna. Obresti izplačajo takoj po izteku vezave, dobite jih skupaj z glavnico. ● M. V.



**STIK**  
STANOVANJSKA ZADRUGA STIK  
MIRKA VADNOVA 1 KRANJ  
TELEFON 064 214-751  
ZIRO RAČUN 51500-662-43388

**OBVEŠČA SVOJE ZADRUŽNIKE  
IN DRUGE BODOČE GRADITELJE,  
DA PRODAJA  
KOMUNALNO OPREMLJENE PARCELE  
V K - O - BITNJE**

Informacije dobite na upravi zadruga ☎ 214-751

## Padec tečajev na Ljubljanski borzi

**Kranj, 2. decembra** - Sestanki na Ljubljanski borzi so minuli teden potekali v znamenju padca tečaj, razlog je seveda vsem dobro znan: primanjkuje tolarjev. Omejitveni ukrepi Banke Slovenije, ki je zaradi prevelike mase denarja v obtoku novembra poptegnila nazaj tretjino denarja, vplivajo torej tudi na ceno vrednostnih papirjev. V marsikaterem podjetju so morali ob novembrskem izplačilu plač prodati tudi nekaj vrednostnih papirjev, da so zbrali dovolj gotovine. Nedvomno pa na ceno vrednostnih papirjev te dni vpliva tudi nakup družbenih stanovanj, saj ljudje prodajajo marke, tudi vrednostne papirje. Prav zanimivo je, da imajo vse menjalnice, ki so bile v zadnjem času presežek pri menjavi deviz.

Poglejmo si vrednost nekaterih obveznic, ki so prej dosegale visoke tečaje. V torek, 26. novembra, so obveznice Republike Slovenije 1 padle od 115,8 na 109,8 odstotka, v četrtek, 28. novembra, pa še na 108,1 odstotka. Obveznice Republike Slovenije 2 so od 86,7 padle na 74 in nato narasle na 74,9 odstotka. Obveznice PTT Ljubljana so od 113,2 padle na 104,9 odstotka in nato še na 101,1 odstotka.

V tem se torej spleča kupiti vrednostne papirje, če imate seveda denar oziroma ga ne potrebujete za nakup družbenega stanovanja, saj je moč pričakovati, da bodo tečaji narasli, ko bo stanovanjska nakupovalna mrzlica minila. ● M. V.

## Praznični zlatniki in srebrniki

**Ljubljana, 27. novembra (STA)** - Ob prvi obletnici plebiscita o samostojnosti in neodvisnosti naj bi Slovenija dobila priložnostne zlatnike in srebrnike. Skovali naj bi 2.000 zlatnikov v nominalni vrednosti 5.000 tolarjev in 15.000 srebrnikov po 500 tolarjev. Kje naj bi jih skovali, še ni znano. Predlog ponuja vlada hkrati z zakonom, ki naj bi ga republiški parlament sprejel po skrajšanem postopku. Vlada upa, da se bodo kovanci pojavili na trgu že ob obletnici plebiscita, pri tem pa računa na dobiček v vrednosti kakih 14 milijonov tolarjev.

## Imenik pravnih oseb

**Kranj, 29. novembra** - Služba družbenega knjigovodstva je izdala IMENIK PRAVNIH OSEB, v njej so podatki iz Registra imetnikov računov s področja gospodarstva in družbenih dejavnosti.

Publikacija, ki bo izšla ta mesec, bo vsebovala podatke o imenu pravne osebe, njenem sedežu, žigu, velikosti, ustanovitvi, obliki lastnine ter ime in priimek direktorja. V stvarnem kazalu bodo pravne osebe razvrščene po abecednem vrstnem redu. Imenik bo pregledno urejen in vložen v dva fascikla, vsake tri mesece bo izšla Dopolnitev s podatki o novih pravnih osebah ter o tistih, ki so prenehale poslovati.

Ker imenik ne bo v prosti prodaji, se morate odločiti še ta teden, saj SDK naročila sprejema do petka, 6. decembra. Stal bo 6.400 tolarjev cene dodatkov bodo določene glede na dejanske stroške tiska. Dodatne informacije dobite pri SDK v Kranju, kjer imenik seveda lahko tudi naročite, zavrtite telefon 064/214-851. ● M. V.

**ALPROM**  
d.o.o., TRŽIČ

trgovina vse za vaš dom

**NOVO!  
KJE?**

v avli Gorenjskega sejma  
v Kranju  
s pohištvom  
najbolj znanih  
proizvajalcev

**NAJCENEJE PRI NAS!**  
spalnica Avona  
55.754,00 SLT

Ugodnosti: 15 - 40 % GOTOVINSKI POPUST, plačilo na 3 ČEKE brez obresti, brezplačni nasveti na domu.  
Odprto: od 9. - 11.30 ure in od 14. - 18. ure, sobota od 9. - 12. ure, tel. 222-268

## Koliko je vreden tolar

Na tečajni listi Banke Slovenije so bili 30. novembra doseženi naslednji devizni tečaji, objavljamo njihove vrednosti:

Avstrija	100 ATS	492,1891
Nemčija	100 DEM	3.464,1689
Italija	100 ITL	4,6021
Švica	100 CHF	3.931,8317
ZDA	1 USD	56,5283
Jugoslavija	100 DIN	80,0000

Tečaj dinarja se uporablja pri izkazovanju rezultatov iz poslovanja z drugimi republikami, v katerih je dinar plačilno sredstvo.

**Črna borza** na ljubljanski tržnici se mora prilagajati vse večji konkurenci uradnih menjalnic, začeli so jo tudi preganjati, kar se pozna pri njenih tečajih. V soboto, 30. novembra, ob 13. uri so bili doseženi naslednji devizni tečaji:

		nakupni	prodajni
Avstrija	100 ATS	570	610
Nemčija	100 DEM	4.200	4.300
Švica	100 CHF	4.400	4.500
ZDA	1 USD	65	67

**Ljubljanska banka d.d. Ljubljana** je v menjalnici na Šubičevi 2 v Ljubljani imela v soboto, 30. novembra, ob 12. uri naslednje devizne tečaje:

		nakupni	prodajni
Avstrija	100 ATS	600	615
Nemčija	100 DEM	4.230	4.330
Italija	100 ITL	5,60	5,75
Švica	100 CHF	4.780	4.880
ZDA	1 USD	68	69,5

**Slovenijaturist** je imel v petek, 29. novembra, v svojih menjalnicah naslednje devizne tečaje:

		nakupni	prodajni
Avstrija	100 ATS	600	620
Nemčija	100 DEM	4.200	4.325
Italija	100 ITL	5,2	5,6
Švica	100 CHF	4.400	4.700
ZDA	1 USD	62	66

**Abanka v Kranju** je imela v ponedeljek, 2. decembra, ob 12. uri naslednje devizne tečaje:

		nakupni	prodajni
Avstrija	100 ATS	590	620
Nemčija	100 DEM	4.165	4.350
Italija	100 ITL	5,20	5,55
Švica	100 CHF	4.510	4.780
ZDA	1 USD	65,80	69,40

**SKB v Kranju** je imela v ponedeljek, 2. decembra, ob 12. uri naslednje devizne tečaje:

		nakupni	prodajni
Avstrija	100 ATS	598,8465	613,8090
Nemčija	100 DEM	4.215	4.320
Italija	100 ITL	5,5868	5,7264
Švica	100 CHF	4.769,5291	4.888,6987
ZDA	1 USD	68,0151	69,7145
Jugoslavija	100 DIN	75,5	83,5

SLOVENSKE  
ZELEZARNE



ZELEZARNA  
JESENICE

# ugodno prodaja svoje izdelke v novi industrijski prodajalni na Jesenicah

- betonsko železo in pletene žične vrvi
- vlečeno jeklo
- vlečeno žico - črno, pocinkano in nerjavečo
- pločevino - navadno in nerjavečo
- hladno oblikovane profile
- vratne podboje
- dodatne materiale za varjenje - elektrode in varilne žice
- žeblje
- končne izdelke - diske za kmetijske stroje, kljuge za žlebove, snegobrane, žlebove, kotličke za bojlerje

Obratovalni čas vsak dan od 9. do 17. ure, ob sobotah od 8. do 12. ure.

obiščite nas -  
informacije po telefonu  
(064)81-441, int. 29-04  
ob magistralni cesti  
(avtobusna postaja  
Železarnice), kjer nudimo:













